

Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus
Sulka II -hanke
Rovaniemen ulkoilumahdollisuuksien selvitys
2010

SISÄLLYS

1 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT	3
2 MIKSI EDISTÄÄ ULKOILUOLOSUHTEITA?.....	5
2.1 Ulkoilun ja liikunnan hyvinvointivaikutukset.....	5
2.2 Liikunnallista elämäntapaa edistävä elinympäristö	6
2.3 Lainsäädäntö ulkoiluolosuhteiden edistämisen taustalla	7
2.4 Yhteistyö ulkoiluolosuhteiden kehittämisen edellytyksenä	8
2.4 Ulkoilumahdollisuudet Rovaniemen strategioissa ja suunnitelmissa	9
3 ULKOILUTOTTUMUKSET	12
3.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus	12
3.2 Ulkoilulajit	12
4 ROVANIEMEN ULKOILUPAIKKAVERKOSTO	13
4.1 Ulkoilupaikkojen käyttö.....	13
4.2 Ulkoilupaikan valinnan tekijät	14
4.3 Ulkoilupaikkojen arvosanat	14
4.3 Reittiverkosto.....	14
4.3.1 Kevyen liikenteen väylät ja pyörätiet.....	14
4.3.2 Rovaniemen ulkoilu- ja virkistysreitit.....	15
4.5 Uimarannat ja avantouintipaikat	17
4.6 Ulkokentät ja muut ulkoliikuntapaikat	18
4.7 Veneily ja virkistyskalastuspaikat.....	18
4.8 Erilaiset ulkoilualueet ja luonnonsuojelukohteet.....	18
4.9 Ulkoilupalvelut, markkinointi ja viestintä.....	19
4.8 Ulkoilupaikan saavutettavuus	20
5 ROVANIEMI -LAPIN SYKKIVÄ SYDÄN	22
5.1 Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden muutos.....	22
5.2 Tulevaisuuden haasteet	22
5.3 Toimenpide-ehdotukset	24
LÄHTEET.....	27
Kirjalliset lähteet.....	27
Sähköiset lähteet	28
LIITTEET	30
Liite 1. Rovaniemen ulkoilupaikat.	30

1 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT

Rovaniemi on portti Lappiin ja Lapin läänin hallinnollinen keskus jo vuodesta 1938. Rovaniemi on 59 848 asukkaan (31.12.2009) kehittyvä, kansainvälinen, kaupan, hallinnon ja koulutuksen kaupunki. Kaupunki ja maalaiskunta yhdistyivät uudeksi Rovaniemen kaupungiksi 2006.

Rovaniemi sijaitsee kahden suurjoen, Ounasjoen ja Kemijoen syleilyssä. Kaupunkikeskustaa ympäröi laaja elinvoimainen maaseutu lukuisine kylineen. Tämä maaseutumaisuus on Rovaniemelle leimallinen piirre. Kymmenen kilometrin säteellä kaupungin keskustasta löytyy rikkumattoman luonnon rauha tai vilkas kansainvälinen lentokenttä.

Tämän selvityksen tavoitteena on tuottaa tietoa Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden nykytilasta, viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtuneista muutoksista sekä tulevaisuuden ennusteista Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden kehittämistyön taustalle.

Selvitys on osa Rovaniemellä huhtikuussa 2010 alkanutta Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hanketta. Suomen Latu aloitti syyskuussa 2009 valtakunnallisen Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hankkeen, jossa tavoitteena on selvittää 15 suomalaisessa kunnassa ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien nykytila ja tulevaisuuden tarpeet. Vuosina 2009–2011 toteutettava hanke toimii myös 10 -vuotisseurantaselvityksenä vuosina 1998–2000 toteutetulle Sulka I -hankkeelle, jossa selvitettiin yli 400 kunnan ulkoilumahdollisuudet. Nykytilan analyysin lisäksi kerätään kunnissa tietoa viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ja kuntien hyvistä käytännöistä liittyen ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien kehittämiseen. Tavoitteena on levittää tieto hankkeen tuloksista ja kerätyistä hyvistä käytännöistä ja toimintamalleista myös kaikille Suomen kunnille hankkeen lopussa. Hanketta rahoittavat Opetusministeriö ja Suomen Latu.

Rovaniemi on toiminut Sulka II -hankkeen hankekuntana. Huhtikuussa 2010 työskentelynsä aloitti Rovaniemen ulkoilutyöryhmä, jonka jäseninä ovat toimineet Rovaniemen kaupungin liikunta- ja nuorisajohtaja Rauno Yli-Paavalniemi, palvelupäällikkö Tapio Pahtaja, liikuntapaikka-asiantuntija Jukka Ylinampa, kaavoituspäällikkö Tarja Outila, kevyen liikenteen väylistä vastaava suunnitteluinsinööri Aku Raappana, metsätalousinsinööri Kari Lukkarinen, paikkatietoinsinööri Sakari Manninen, liikuntaneuvos Leena Jääskeläinen, kaupunginpuutarhuri Mirja Vääräniemi, palvelupäällikkö Veli-Pekka Karjalainen, ympäristövalvonnan päällikkö Erkki Lehtoniemi, LuontoRovaniemi- maaseudun retkeilyreitistöjen kehittäminen -hankkeen projektipäällikkö Tapio Hartikainen sekä puheenjohtaja Seppo Arvio Ounasvaaran Latu ry:stä. Valtakunnalliselta tasolta työryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet Suomen Ladun Sulka II -hankkeen projektikoordinaattori Eveliina Nygren sekä Pyöräilykuntien verkoston toiminnanjohtaja Matti Hirvonen.

Varsinaista selvitystä on kunnassa tehty monella eri tavalla. Aluksi ulkoilutyöryhmälle tehtiin asiantuntijakysely, jonka avulla kartoitettiin kunnan lähtötilanne ulkoilumahdollisuuksien näkökulmasta. Työryhmän ensimmäisessä kokouksessa keskustelun ja asiantuntijakyselyn vastausten tarkastelun avulla haettiin yhtenäistä linjaa Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden nykytilasta, tapahtuneista muutoksista ja tulevaisuuden kehittämistarpeista.

Tämän jälkeen oli vuorossa asukkaiden näkökulman selvittäminen. Toteutetun sähköisen asukaskyselyn avulla haluttiin kartoittaa sekä kunnan ulkoiluolosuhteiden kysyntää että kehittämistarpeita. Asukaskysely oli avoimena Rovaniemen kaupungin kotisivuilla 3.5. – 31.5.2010 välisen ajan. Kyselyyn vastasi yhteensä 326 asukasta 0,54 prosenttia Rovaniemen asukkaista.

Asukaskysely oli suunnattu kaikille yli 12 -vuotiaille rovaniemeläisille. Asukaskyselystä tiedotettiin aktiivisesti paikallisessa lehdistössä, kunnan kotisivuilla sekä latujen varsille sijoitetuissa mainoksissa. Lisäksi vastausten saamiseksi pyydettiin sähköpostitse paikallisia yhdistyksiä vastaamaan kyselyyn sekä tiedottamaan kyselystä jäsenistölleen. Myös Rovaniemen kaupungin facebook -yhteisön seinälle jätettiin tiedote asukaskyselystä. Asukaskyselyn yhteydessä myös arvottiin erilaisia ulkoiluun liittyviä tuotteita. Asukaskyselyn tuloksista julkaistiin yhteenveto kunnan kotisivuilla 23.8.2010.

Ulkoiluolosuhteiden selvitykseen liittyen kunnan ulkoilutyöryhmä on työstänyt myös konkreettista listausta kunnan ulkoilupaikoista nykytila- ja kehittämisehdotus -arviointineen. Asukaskyselyn päätyttyä järjestettiin 19.8.2010 kunnan ulkoilutyöryhmän toinen kokous, jossa työryhmä kävi läpi sekä asukaskyselyn tuloksia että selvityksen alustavia johtopäätöksiä. Samassa kokouksessa työryhmä linjasi myös toimenpide-ehdotuksia Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden kehittämiseen liittyen.

Hankkeen puitteissa järjestettiin myös paikallisille asukkaille ja yhdistyksille asukaspaneeli, jossa asukkaille esiteltiin asukaskyselyn tuloksia sekä asukkaat pääsivät keskustelemaan kunnan viranhaltijoiden ja ulkoilun asiantuntijoiden kanssa asukaskyselystä nousseista aihe-alueista. Osallistujia asukaspaneelissa oli yhteensä noin kaksikymmentä. Asukaspaneelin puheenjohtaja toimi Sulka II -hankkeen valtakunnallisen työryhmän puheenjohtaja Matti Hirvonen Pyöräilykuntien verkosto ry:stä. Panelisteina toimivat liikuntaneuvos Leena Jääskeläinen Rovaniemen kaupunginvaltuustosta, palvelupäällikkö Tapio Pahtaja Rovaniemen liikunta- ja nuorisopalvelukeskuksesta, kaavoitusinsinööri Ville Keskitalo Rovaniemen kaavoituspalveluista, metsätalousinsinööri Kari Lukkarinen Rovaniemen teknisten palveluiden yhdyskuntatekniikan osastolta, suunnitteluinsinööri Aku Raappana Rovaniemen yhdyskuntatekniikan osastolta sekä puheenjohtaja Seppo Arvio Ounasvaaran Latu ry:stä. Asukaspaneelissa kerätty muistio on toimitettu kunnan viranhaltijoiden käyttöön.

Tämä selvitys on laadittu luonteeltaan ohjaustyökaluksi Rovaniemen ulkoilupaikkojen kehittämisessä. Kunnan toivotaankin hyödyntävän selvityksen tietoja osana päätöksentekoaan sekä levittävän selvityksen tietoja päätöksentekojärjestelmässään.

Selvityksen tekemisestä on vastannut Suomen Ladun Sulka II -hankkeen projektikoordinaattori Eveliina Nygren. Erityinen kiitos asiantuntijoille!

2 MIKSI EDISTÄÄ ULKOILUOLOSUHTEITA?

Kunnat painivat kiristyvän taloustilanteen kanssa ja tehtävänä on pohtia, miten kuntalaisten hyvinvointi taataan myös vastaisuudessa. Ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksien edistämiseen tehtävät panostukset ja olosuhteita ylläpitävät toimet ovat kustannustehokas tapa edistää kuntalaisten hyvinvointia, työikäisen väestön työkykyä, ennaltaehkäistä kunnan sairaanhoitokuluja kasvattavia elintapasairauksia ja ylläpitää kuntalaisten toimintakykyä. Asukkaille ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet ovat tärkeitä monesta syystä. Viheralueiden laatu ja määrä vaikuttavat asuinpaikan valintaan. Kaupungin luonnonläheisyys on vetovoimatekijä. Ihmisen hyvinvoinnissa viheralueilla on merkittävä rooli. Viheralueet tarjoavat keinon stressin ehkäisemiseen tai siitä palautumiseen. Asukkaat arvostavat väljää ja vihreää kaupunkirakennetta, jossa on mahdollisuus kokea jopa luonnonrauhaa oman asuinpaikan lähistöllä. Kaupunkiluonto on ihmiselle elpymisen ja rauhoittumisen paikka. Viheralueet edistävät myös sosiaalisia suhteita ja vastuuta ympäristöstä.

Ulkoilumahdollisuuksilla on myös suuri merkitys fyysiselle hyvinvoinnille. Viheralueet ja virkistysreitit tarjoavat puitteet arkiliikunnalle. Viheralueita käytetään eniten kävelyyn ja lenkkeilyyn, luonnosta ja maisemista nauttimiseen sekä pyöräilyyn. Metsäntutkimuslaitoksen (2002) valtakunnallisen virkistyskäytön tutkimuksen mukaan yli kaksi kolmasosaa suomalaisista ulkoilee viikoittain. Nimenomaan asutusta lähellä sijaitsevat virkistysalueet houkuttelevat ihmisiä liikkumaan. Asunnon lähialueiden viheralueet ovat erityisen tärkeitä lasten ja nuorten sekä vanhusten liikkumiselle ja ulkoilulle. Viheralueilla on keskeinen merkitys luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta. Rakennetussa ympäristössä viheralueet toimivat merkkeinä elävästä luonnosta. Viheralueiden puustolla ja muulla kasvillisuudella on myös suuri merkitys suojavaikutuksen kannalta. Viheralueet parantavat ilmanlaatua sitoessaan pienhiukkasia, ja kasvillisuus vaimentaa tuulta. Viheralueet toimivat sadeveden imeytys- ja viivytyalueina pitäen yllä pohjavesiolosuhteita. Houkuttelevat ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet vaikuttavat tutkitusti myös kunnan imagoon, jonka avulla varsinkin pienet kunnat kilpailevat veronmaksajista.

2.1 Ulkoilun ja liikunnan hyvinvointivaikutukset

Ulkoilulla, liikunnalla ja luonnossa oleskelulla on todettu olevan vaikutusta yksilön hyvinvointiin. Luontoympäristö tarjoaa esteettisiä ja emotionaalisia elämyksiä, hyvän olon ja elpymisen kokemuksia sekä antaa mahdollisuuden monipuoliseen liikuntaan. Luonto sinällään on myös tärkeä motivaatio liikuntaan. (Sievänen 2001.) Luonnossa oleskelu ja niin sanottu ”viheraltistus” on selvästi yhteydessä ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin: luontoympäristössä oleskelu vähentää ihmisen negatiivisia tunteita ja vaikuttaa kokonaismielialaan lisäämällä positiivisia. Lisäksi viheralueilla on merkitystä myös asukkaiden asumisviihtyvyyteen, joka on suoraan yhteydessä kunnan tai asuinalueen houkuttelevuuteen. (Tyrväinen et al. 2007.) Terveyttä edistävän liikunnan ja ulkoilun avulla pystytään myös ehkäisemään sairauksia ja ylläpitämään ikääntyvän väestön toimintakykyä. Esimerkiksi WHO:n mukaan 90 prosenttia tyypin 2 diabeteksestä olisi ehkäistävissä riittäväällä fyysisellä aktiivisuudella ja terveellisellä ravinnolla. Liian vähäisen liikunnan onkin arvioitu aiheuttavan Suomessa 300 - 400 miljoonan euron vuosittaiset kulut sairauspoissaolojen ja sosiaali- ja terveystenonjen muodossa (Fogerholm et al. 2007). Tutkimusten mukaan liikunnan avulla voidaan edistää myös yksilön sosiaalista hyvinvointia (UKK -instituutti).

2.2 Liikunnallista elämäntapaa edistävä elinympäristö

Toiset ulkoilevat liikkuaan ja toiset haluavat ulkoillaan oleskella luonnossa. Tarkasteltaessa liikkumistavan valintaan ja liikkumispäätökseen vaikuttavia tekijöitä, jakaantuvat tekijät yksilöllisiin piirteisiin ja yhteiskuntarakenteellisiin tekijöihin. Yksilöllisestä näkökulmasta päätöksentekoon vaikuttavat muun muassa erilaiset demografiset tekijät kuten ikä ja sukupuoli sekä erilaiset elämäntyyli ja valinnat. Moni valitsee ulkoilun erilaisilla ulkoilupaikoilla. Suomen Ladun vuonna 2008 TNS -gallupilta tilaaman Liikuntapaikkatutkimuksen (2008) mukaan suomalainen aikuisväestö toivoisi eniten kehitettävän juuri lähiulkoilureittejä ja -polkuja. Yhteiskuntarakenteellisesta olosuhteenäkökulmasta liikkumispäätökseen vaikuttavat yhdyskuntarakenteessa olemassa olevat laatutekijät kuten kulkuyhteydet, maankäytön monipuolisuus, kodin sijainti (saavutettavuus) ja katuverkoston kunto. Merkittäviä ovat myös olosuhteisiin liittyvät tekijät kuten potentiaalisen liikuntapaikan saavutettavuus, määränpäiden määrä, laatu ja yhdisteltävyys sekä liikkumistavan laatu, miellyttävyys ja kustannukset. (Kyttä & Kahila 2006.)

Saavutettavuus

Liikuntapaikkojen saavutettavuutta voidaan tarkastella maantieteellisestä, toiminnallisesta tai taloudellisesta näkökulmasta. Maantieteellisesti liikuntapaikan saavutettavuudessa tärkeitä ominaisuuksia ovat sen sijainti suhteessa väestöön, liikenneyhteydet, kotimatkan pituus sekä esimerkiksi reitin pituus. Toiminnallisesta näkökulmasta tärkeitä ovat liikuntapaikalla oleva palvelutarjonta, esimerkiksi levähdyspaikkojen määrä reitin varrella tai esteettömyys. Taloudellisesta näkökulmasta tarkastellaan esimerkiksi mahdollisia pääsymaksuja. Saavutettavuutta tulisi tarkastella myös laajemmin. Yksi tärkeimmistä saavutettavuuden mittareista on, miten asukas kokee saavuttavansa liikuntapaikan? Omassa arkiympäristössä tapahtuvan lähiliikunnan merkitys on suuri ja kasvaa koko ajan väestön ikääntyessä.

Esteettömyys

Ulkoilupaikan esteettömyys on tärkeä tekijä sekä saavutettavuuden että kaikille asukasryhmille soveltuvan elinympäristön luomisessa. Esteettömyys on tasa-arvoisen harrastamisen perusedellytys. Esteettömyyttä voidaan tarkastella fyysisestä, tiedonsaannin ja sosiaalisesta näkökulmasta. Esteettömällä ulkoilupaikalla asukas voi toimia yhdenvertaisesti riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksistaan, kuten fyysisistä liikuntaedellytyksistään, tiedonsaannillista rajoitteistaan tai sosiaalisista lähtökohdistaan.

Turvallisuuden kokemus

Turvallisuuden tunne on tärkeä tekijä ulkoilu- ja liikuntapäätöstä tehtäessä. Turvallisuus voi olla joko mitattavaa turvallisuutta, joka määritellään esimerkiksi onnettomuuksien määrällä, tai ihmisen omaa kokemusta turvallisuuden tunteesta. Kokemus turvallisuudesta riippuu esimerkiksi valaistuksen määrästä tai alueen viihtyvyydestä. Koettu turvattomuus on lisääntynyt. Suomalaisia tutkimuksia asukkaiden kokeman turvallisuuden määrittämisestä ja fyysisen ympäristön vaikutuksesta turvallisen elinympäristön syntymiseen on vähän. Elinympäristön vaarallisen kokemisen tiedetään kuitenkin rajoittavan arkiliikunnasta erityisesti naisilla. Pelot rajoittavat myös lasten liikkumista. (Liikunta ja elinympäristö.)

Monipuolinen luontoympäristö

Monipuolinen luontoympäristö on tärkeä osa ulkoilua edistävää elinympäristöä. Viheralueet voidaan nähdä asukkaille tarjottavina palveluina. Yleisesti ottaen virkistykseen kannalta on tärkeää, että viheralueita on riittävästi, ne sijaitsevat riittävän lähellä asutusta ja ne ovat turvallisten ja sujuvien kevyen liikenteen yhteyksien päässä eli hyvin saavutettavissa. Viheralueiden riittävyyden kokemus on yksilöllinen ja siihen vaikuttavat esim. viheralueiden yhtenäisyys tai pirstaleisuus. Lähes poikkeuksetta viheralueita pidetään asumisviihtyvyyden tärkeänä tekijänä. Tärkeimpiä laatutekijöitä viheralueisiin liittyen ovat kaunis maisema, rauha, hiljaisuus sekä metsäntuntu. (Pelkonen & Tyrväinen 2005.)

Lajitrendit

Elämäntyylien muutoksen ja erilaisten valintojen kautta syntyvät uudet lajit asettavat myös uusia vaatimuksia ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksille. Esimerkiksi rullalautailun, retkiluistelun ja lumikenkäilyn vaatimukseen on vastattu jo monessa kunnassa luomalla niille harrastamisolosuhteet. Kunnalla tulee olla tietoa kuntalaisten tarpeista, jotta niihin pystytään vastaamaan. Lajitrendien muutosten tarkastelu on tärkeää myös tarkasteltaessa liikuntapaikan elinkaarta. Monipuoliset mahdollisuudet takaavat että liikuntapaikka mukautuu helposti myös uusien lajien vaatimuksiin.

Ilmastonmuutos ulkoiluolosuhteiden haastajana

Liikunta, urheilu ja ulkoilu vaikuttavat ympäristöön ja toisaalta ympäristöongelmat vaikuttavat liikunnan ja ulkoilun harrastamiseen. Ympäristöhaasteista yksi keskeisin on ilmastonmuutos, joka tulee vääjäämättä vaikuttamaan myös ulkoilun olosuhteisiin ja ulkoilulajien valikoimaan tulevaisuudessa. Maapallon keskilämpötila on noussut viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana selvästi. Uusimpien laskelmien mukaan lämpötila tulee nousemaan seuraavan sadan vuoden aikana vähintään kahdesta kuuteen astetta. Tämä merkitsee pysyvän lumen rajan siirtymistä tulevaisuudessa Kuhmo-Uusikaupunki linjoille. Tämä vaikuttaa suoraan sekä perinteisten että uusien lumilajien harrastamiseen. Ilmastonmuutos tulee myös vaikuttamaan Rovaniemen ulkoiluolosuhteisiin ja näkökulma tulee ottaa huomioon ulkoiluolosuhteiden kehittämisessä.

Liikuntapaikkojen elinkaaren huomioiminen on myös tärkeää. Liikuntapaikkojen elinkaarella viitataan sekä liikuntapaikan muunneltavuuteen väestön tarpeiden muuttuessa että liikuntaolosuhteiden rakentamistalouteen liittyviin asioihin. Elinkaariajattelun lähtökohtana on, että investointien lisäksi selvitetään ylläpitokustannukset ja tulevat muutokset esimerkiksi liikuntapaikan potentiaalisten käyttäjien iässä. Ulkoilupaikkojen kehittäminen on kustannustehokas tapa taata iso osa kuntalaisten liikuntamahdollisuuksista. Tulevaisuuden ulkoilupaikka on ominaisuuksiltaan muunneltava, kestävä, energiatehokas, eri väestöryhmille soveltuva sekä sijaitsee lähellä käyttäjänsä: näiden ominaisuuksien kautta ratkaisujen kustannustehokkuus kasvaa ajan kuluessa.

2.3 Lainsäädäntö ulkoiluolosuhteiden edistämisen taustalla

Kuntalain (1995) mukaan kuntien keskeinen tehtävä on asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Tämä tehtävä kuuluu kaikille hallinnonaloille. Myös kansanterveyslaki (2004) määrittää kunnille vastuun asukkaidensa terveyden edistämisestä. Ulkoilulaissa (1973) määritellään kunta ulkoilureiteistä vastaavaksi tahoksi ja liikuntalaki (1998) määrittää kuntien roolia liikuntapalveluiden tuotannossa, joiden piiriin myös ulkoiluolosuhteiden ja -palveluiden voidaan laskea kuuluvan. Lain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä

paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa erityisryhmät huomioon ottaen.

Palveluiden tuotantoa määrittelevän lainsäädännön rinnalla merkittävässä osassa ulkoiluolosuhteita kehitettäessä on yhdyskuntasuunnittelun perustana oleva maankäyttö- ja rakennuslaki (1999). MRL:n mukaan kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta sekä hyvän ja kestävästä kehityksestä edistävän elinympäristön syntymisestä alueellaan. Ulkoilu- ja virkistysalueiden riittävää määrää ja saavutettavuutta pidetään sekä yleisesti että tutkimusten mukaan hyvän elinympäristön yhtenä tunnuspiirteenä. Lain mukaan tavoitteena tulee olla alueiden käytön järjestäminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksestä. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on lain mukaan edistää muun muassa turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista, palvelujen saatavuutta sekä liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia käsitellään myös liikunnan näkökulmasta monissa periaatepäätöksissä. Valtioneuvosto antoi liikunnan edistämisen linjoista periaatepäätöksen vuonna 2008. Periaatepäätöksessä valtioneuvosto sitoutuu edistämään liikunnallista elämäntapaa lisäämällä arkiliikkumisen mahdollisuuksia elämäntapojen eri vaiheissa. Vuonna 2009 Opetusministeriö antoi toimenpidesuunnitelman periaatepäätöksen toteuttamiseksi. Toimenpidesuunnitelmassa suositellaan helposti saavutettavien liikkumisympäristöjen luomista ja hallinnonalojen yhteistyötä liikunnan aseman edistämiseksi esimerkiksi kaavoituksessa. Opetusministeriö esittää myös ehdotuksessaan kansalliseksi liikuntaohjelmaksi (2008) vision Suomesta yhteiskuntana, jossa kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus harrastaa liikuntaa. Valtion liikuntaneuvosto linjasi myös vuonna 2008 Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011 -asiakirjassaan liikuntaolosuhteiden tulevien vuosien arvopohjaa. Asiakirja nimeää liikuntaolosuhteiden keskeisiksi arvoiksi esteettömyyden, helpon saavutettavuuden, tasa-arvoisuuden ja turvallisuuden. Samalla liikkumisympäristöjä tulisi kehittää kestävästä kehityksen periaatteet huomioiden. Asiakirjassa korostetaan myös liikuntaolosuhteiden kehittämistä hallinto- ja sektorirajat ylittävän yhteistyön voimin.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen rinnalla kunta on vastuussa palveluidensa ja esimerkiksi ulkoilupaikkojensa turvallisuudesta. Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004) koskee myös kuntia. Mikäli kunta ei riittävästi huolehdi tarjoamiensa palveluiden turvallisuudesta, se voi joutua vahingonkorvausvastuuseen kuluttajille aiheutuneista vahingoista. Palvelun tarjoajan tulee kartoittaa tarjoamansa palvelun riskit sekä pyrkiä ennalta ehkäisemään vaarasta mahdollisesti aiheutuvat onnettomuudet hyvällä tiedottamisella kohteista ja kohteiden viitoittamisella sekä ryhtyä heti tarvittaviin toimenpiteisiin havaitun vaaran poistamiseksi. Laissa asetettu palvelun tarjoajan huolellisuusvelvollisuus on tiukka. Palvelun tarjoaja ei voi vedota siihen, että palvelua koskevia määräyksiä ja ohjeita ei ole olemassa, vaan palvelun tarjoajan velvollisuutena on hankkia tarvittavat tiedot jollain muulla tavalla ja ryhtyä toimenpiteisiin vaaran takia. Tämä koskee myös kunnan ostopalveluja, kuten esimerkiksi kunnossapito- ja yhteistyösopimuksia yhdistysten kanssa.

2.4 Yhteistyö ulkoiluolosuhteiden kehittämisen edellytyksenä

Suunniteltaessa ja kehitettäessä ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia korostuu kokonaisvaltaisen yhdyskuntasuunnittelun merkitys. Ulkoilun olosuhteet tulisi huomioida jo yleiskaavatasolla, jotta

ne kaavahierarkian myötä tulisivat esiin myös asemakaavoissa. Viheralueita tulisi varata kunnan yhdyskuntasuunnittelussa riittävästi ja samalla tulisi huomioida viheralueiden saavutettavuus kunnan jokaisen asuinalueen näkökulmasta. Luonnonmukaisilla viheralueilla, jotka soveltuvat myös ulkoiluun, on merkitystä kunnan asukkaille heidän mielipaikkoinaan. Luonto koetaan myös useiden tutkimusten mukaan kaupunkiympäristön keskeiseksi laatutekijäksi. (Pelkonen & Tyrväinen 2005.)

Koska ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksista vastaavat tahot vaihtelevat ja vastuu jakaantuu monelle taholle, on muidenkin hallintokuntien poikkihallinnollinen yhteistyö ensiarvoisen tärkeää ulkoiluolosuhteiden edistämiseksi. Moni kunta tekee yhteistyötä myös kolmannen sektorin kanssa ulkoiluolosuhteiden edistämiseksi. Yhdistykset antavat kaavalausuntoja sekä rakentavat, kunnostavat ja ylläpitävät latuja, retkeily- ja ulkoilureittejä sekä luontopolkuja. Kokonaisuudessaan selvää on, että kolmas sektori on merkittävä tuki kunnalle ulkoilupaikkojen ylläpidossa ja jonka roolia olosuhdeyhteyksissä on syytä vahvistaa kuntien resurssien kiristyessä.

2.4 Ulkoilumahdollisuudet Rovaniemen strategioissa ja suunnitelmissa

Rovaniemen kaupungin visio on, että Rovaniemi on luovasti lappilainen, aidosti kansainvälinen monipuolisten palvelujen ja rajattomien mahdollisuuksien kasvava keskus. Kunnan strategiassa kunta linjaa vision toteutumista edistävät strategiset päämäärät. Päämääränä on, että Rovaniemi järjestää asukkaille riittävät ja laadukkaat peruspalvelut ja luo edellytykset muille hyvinvointipalveluille. Asukkaille tarjotaan viihtyisä elinympäristö ja hyvät kuulluksi tulemisen, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Rovaniemen keskustaa lähiöineen ja maaseutua kylineen kehitetään luonnon läheisenä, elinvoimaisena ja vireänä kokonaisuutena. Rovaniemi on kehittyvä, yhteistyö- ja muutoskykyinen, kansainvälinen ja omaleimainen maakunta- ja palvelukeskus.

Rovaniemen ulkoilumahdollisuuksien jatkuva kehittäminen tukee visiota ja päämääriä. Osa asukkaiden hyvinvoinnin tukemista on tukea ulkoilua ja liikkumista oikeanlaisilla ulkoiluolosuhteilla ja palveluilla. Monipuoliset ulkoiluolosuhteet ovat myös tärkeä tekijä kokemuksessa turvallisesta ja viihtyisästä kaupunkiympäristöstä ja viihtyisän elinympäristön merkittävä osa on riittävä määrä viher- ja ulkoilualueita.

Ulkoiluolosuhteiden turvaamisessa ja suunnittelussa on myös yhdyskuntasuunnittelu. Maakuntakaava ohjaa kaavoitusta. Rovaniemen maakuntakaavan alueidenkäyttösuunnitelmassa linjataan virkistysalueiden maankäyttöä. Tavoitteena on riittävien ja tarkoituksenmukaisesti sijoitettujen alueiden varaaminen sekä maakunnan omalle väestölle että muualta Suomesta ja ulkomailta tuleville. Maakuntakaavan mukaan virkistysalueiden on tarjottava mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden kokemiseen, monipuoliseen luonnossa liikkumiseen, urheiluun, kalastukseen yms. matkailua palveleviin toimintoihin. Alueet on tarkoitettu toteutettaviksi niin, että niille rakennetaan reitistöt, taukopaikat ym. virkistäytymiseen ja urheiluun liittyvät rakenteet. Alueiden roskaantumisen estämiseksi on alueille järjestettävä jätehuolto. Rovaniemen maakuntakaavassa virkistysalueita varattaessa on otettu huomioon myös Rovaniemen maakuntakaava-alueen laajat ja asumattomat "selkoset" (Lapin laajat "virkistysalueet"), jotka ovat pääasiassa maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Nykyaikaiset ympäristönäkökohdat huomioon ottava metsätalouden harjoittaminen maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla mahdollistaa samanaikaisesti myös tehokkaan ulkoilu- ja virkistyskäytön metsästäjille, kalastajille, marjastajille, moottorikelkkailijoille sekä muille luonnossa virkistäytyville. Maakuntakaavan mukaan virkistysalueet pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnonmukaisina. Virkistysalueilla ei tulisi maankamaran kaivamisella, louhimisella tai täyttämällä heikentää alueen luonnonympäristöä tai

virikistysmahdollisuuksia. Metsätaloustoimenpiteitä ei yleensä rajoiteta, vaikka alueiden maisemanhoitoon onkin kiinnitettävä huomiota. Metsälaki ja metsätalouden ympäristöohjelma edellyttävät myös maisemallisten näkökohtien huomioon ottamista metsien käsittelyssä. Alueen vetovoimaisin virikistysalue on Ounasvaara, jota kehitetään kansainvälisenä liikuntapuistona.

Reittien osalta maakuntakaava linjaa, että lisääntyvä luonnossa liikkuminen on tarkoituksenmukaisinta ohjata hyvin toimivalle reittiverkostolle, joka mahdollistaa hallitun ja turvallisen liikkumisen luonnossa. Maastoon tulee merkitä vaellusreitit ja moottorikelkkailureitit. Vapaa-ajan reitistöjen kehittämisen painopiste on laatutason parantamisessa ja ominaisuustietojen taltiointissa siihen muotoon, että ne sellaisenaan palvelevat ohjelmapalveluyritysten, matkailun markkinoinnin ja käyttäjien tarpeita. Reitistöt ovat tärkeitä matkailuun liittyviä vetovoimatekijöitä. Kaavoituksessa ja liikennejärjestelyjen suunnittelussa matkailupalvelujen ohjelmatoiminnan ja reitistöjen tilantarve on otettava huomioon. Erilaisia toimintoja ja reitistöjä suunniteltaessa tulee pyrkiä mahdollisimman harvaan teiden risteyskohtiin. Tien ja reitistöjen risteyskohdat tulisi ainakin vilkkaampien teiden osalta rakentaa eri tasoon sekä eri toimintojen reitistöt turvallisesti eri kaistoille.

Rovaniemen alueidenkäyttöstrategia antaa tavoitteita maakuntakaavoitukselle. Alueidenkäyttöstrategiassa virikistyspalvelujen strategian lähtökohdaksi linjataan kattava virikistyspalvelujen verkko, johon sisältyvät kulttuuripalvelut, ulkoilureitistöt, lähivirikistysalueet, ulkoilu- ja retkeilyalueet, erämaa-alueet ja myös paikallisia palvelevat matkailualueet. Alueidenkäyttöstrategiaa myös päivitetään parhaillaan.

Maakuntakaavan ja alueiden käyttöstrategian rinnalla todellisia työvälineitä kunnan yhdyskuntasuunnittelussa ovat kaupungin kaavoitusohjelma ja yleiskaavat. Kaavoitusohjelman avulla ohjelmoidaan kaavoitusta. Vuosille 2009–2012 sijoittuvassa kaavoitusohjelmassa määritellään kaavoitusta koskevat yleisperiaatteet. Ulkoilu- ja virikistysalueiden turvaaminen tässä kohtaa kaavoitusta onkin erittäin tärkeää. Kaavoitusohjelmassa linjataan, että uudet kaavoitettavat asuinalueet tulee suunnitella niin, että ne sisältävät tarvittavan määrän lähiliikuntapaikkoja, jotka sopivat eri-ikäisten liikuntaa harrastavien tarpeisiin. Rakentamisen tiivistämisen suunnittelussa ja uusille alueille on varattava riittävästi alueita liikuntapaikkarakentamiseen. Ulkoilureittien sijainnit ja linjaukset sekä niiden saavutettavuus tulee ottaa huomioon alueiden suunnitteluissa. Uudet kaavoitettavat asuinalueet tulee suunnitella niin, että ne sisältävät tarvittavan määrän nuorten harrastuspaikkoja, jotka sopivat eri-ikäisten nuorten harrastamisen tarpeisiin. Nuorten harrastuspaikkojen sijainnit ja saavutettavuus tulee ottaa huomioon alueiden suunnitteluissa. Yleiskaavoja Rovaniemen kaupungissa on voimassa 18 kpl.

Kaupunkistrategian ja yhdyskuntasuunnittelun rinnalla Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden kehittämistä linjaavat eri hallinnonalojen omat strategiat ja toimintasuunnitelmat. Rovaniemen ikäpoliittisessa strategiassa linjataan luonto- ja liikuntaympäristön hyödyntämistä ikääntyneiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Toimenpiteenä todetaan selvitetävän ikääntyneille suunnatun malli-korttelin nimeämistä ja kehittämistä. Tämä kertoo myös tulevasta: ikääntyvien toimintakykyä ylläpitävien lähivirikistysolosuhteiden merkitys kasvaa koko ajan.

Rovaniemen matkailustrategiassa linjataan Rovaniemen kesämatkailun ”raaka-aineiksi” luonto, keskiyön valoisuus sekä Rovaniemeä ympäröivät vesistöt. Strategian mukaan Kemi- ja Ounasjokea tulee kehittää niin että ne palvelevat rovaniemeläisiä virikistyskäyttäjiä ja samalla myös matkailijoita. Vesistöjen virikistyskäytön kehittäminen edellyttää jokivarren infrastruktuurin parantamista, jokireittien kartoitusta, reitistöjen kunnostusta sekä opasteiden ja taukopaikkojen järjestämistä. Retkeilyreittien rakentaminen, nykyisten kunnostaminen ja opastaminen ovat myös olennainen osa kesämatkailun kehittämistä. Sekä kesä- että talvireitit tulee strategian mukaan

rakentaa niin, että niistä muodostuu kattava verkosto, joka yhdistää maaseudun kylät Rovaniemen ja Ranuan keskustaan, valtakunnallisiin reitistöihin ja Ounasvaaran reitteihin. Reittien rakentamisessa tulee ottaa huomioon reittien sopivuus liikuttaessa eri tavoin kuten esim. maastopyörillä, sauvakävellen tai motorisoiduilla välineillä. Myös liikuntarajoitteisten henkilöiden liikkumismahdollisuuksien turvaaminen on huomioitava reitistöjä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Parhaillaan Rovaniemellä valmistellaan liikuntapoliittista ohjelmaa, joka tullaan esittämään kaupunginvaltuustolle vielä syksyn 2010 aikana. Tässä ohjelmassa ulkoilulla ja ulkoiluolosuhteilla on vahva jalansija.

3 ULKOILUTOTTUMUKSET

3.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus

Sulka II -hankkeen yhteydessä toteutetussa asukaskyselyssä kartoitettiin rovaniemeläisten ulkoilutottumuksia (Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010). Ulkoilu määriteltiin kodin pihapiirin ulkopuolella vapaa-ajalla omin lihasvoimin tapahtuvaksi vähintään 15 minuuttia kestäväksi liikkumiseksi ja oleskeluksi. UKK -instituutin terveystieteiden tutkimuksen mukaan ihmisen tulisi harrastaa perusliikuntaa yhteensä 3-4 tuntia viikossa jaettuna kaikille viikonpäiville.

Asukaskyselyn vastaajat ulkoilevat verrattain paljon: 48 prosenttia vastaajista ulkoilee päivittäin ja 47 useammin kuin kerran viikossa. Liikuntaa vastaajista harrastaa päivittäin 43 prosenttia ja useamman kerran viikossa 50 prosenttia. Vastaajissa painottuvat aktiiviset ulkoilijat ja liikkujat. Tämä on odotettu tulos: paljon ulkoilupaikkoja käytävillä on myös suurempi halu kehittää olosuhteita ja osallistua asukaskyselyyn. Toisaalta heillä on myös hyvät tiedot kehitettävistä kohteista.

Toteutetussa asukaskyselyssä 3 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilevansa kerran viikossa. Liikuntaa sanoo harrastavansa kerran viikossa 4 prosenttia vastaajista. Harvemmin kuin kerran viikossa ulkoilee prosentti vastaajista ja 3 prosenttia vastaajista sanoo harrastavansa liikuntaa harvemmin kuin kerran viikossa. Suhteutettuna terveystieteiden tutkimuksiin kyseinen liikuntamäärä on vähän. Yhteensä siis noin 4 prosenttia vastaajista ulkoilee terveytensä kannalta vähän ja 8 prosenttia merkkää liikkuvansa vain kerran viikossa tai harvemmin. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan (2009–2010) ”harvemmin” tai ”ei koskaan” -liikkuvien osuus on noin 10 prosenttia suomalaisesta aikuisväestöstä (19–65 -vuotiaat). Tämä on ryhmä, joka tulee huomioida tulevaisuuden yhdyskunta- ja liikuntasuunnittelussa. Samalla kunnalla on kasvava osuus ikääntyvää väestöä, jonka liikkumisen ja ulkoilun tukemiseksi tarvitaan toimia.

3.2 Ulkoilulajit

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä asukkailta kysyttiin myös heidän eniten harrastamia ulkoilulajeja (Taulukko 1). Suosituimpia lajeja vastaajien keskuudessa olivat kävelylenkkeily, hiihto, pyöräily sekä juoksulenkkeily. Myös koiran ulkoiluttaminen on suosittua. Muitakin lajeja nimettiin eniten tai toiseksi eniten harrastettujen lajien joukkoon, mutta yksikään jota listassa ei ilmene, ei noussut yli prosentin osuuden eli vastaukset hajaantuivat monien eri ulkoilulajien välille. (Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010.)

Taulukko 1. Sulka II -hankkeen asukaskyselyn vastaajien eniten ja toiseksi eniten harrastamat ulkoilulajit yhteensä (N=326+326).

	Mitä ulkoilulajia olet eniten harrastanut? N	Prosenttia vastaajista %
Kävelylenkkeily	84	25,8
Hiihto	79	24,2
Juoksulenkkeily	42	12,9
Pyöräily	32	9,8
Koiran ulkoiluttaminen	29	8,9
Jalkapallo	7	2,1
Suunnistus	7	2,1
Lasten kanssa ulkoilu	6	1,8
Sauvakävely	6	1,8
Tennis	4	1,2

4 ROVANIEMEN ULKOILUPAIKKAVERKOSTO

Rovaniemen kokonaispinta-ala on 8016 neliökilometriä, josta vesialueita on 415 neliökilometriä (5,2 %). Rovaniemen ulkoilupaikkaverkko koostuu erilaisista talvi- ja kesäkauden kuntoradoista ja -poluista, retkeilyreiteistä, luontopoluista lajikohtaisten reittien ja olosuhteiden sekä kunnan alueella sijaitsevien metsien, kevyen liikenteen väylien, pyöräteiden ja erilaisten puistojen ja viheralueiden lisäksi (Liite 1).

Tässä luvussa tarkastellaan rovaniemeläisten ulkoilupaikkojen käyttöä Sulka II -hankkeen asukaskyselyn perusteella, Rovaniemen ulkoilupaikkojen valikoimaa sekä ulkoilupaikkojen nykytilaa ja kehittämisehdotuksia Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä saatujen vastausten näkökulmasta. Aineistona ulkoilutyöryhmä on myös työstänyt selvityksen lopusta löytyvää listausta Rovaniemen ulkoilupaikoista ja arvioinut ulkoilupaikkojen nykytilaa asteikolla 1 erinomainen 2 hyvä 3 tyydyttävä 4 huono. Listauksessa on myös tarkasteltu kohteiden kehittämistarpeita. (Liite 1.) Jokaisen ulkoilupaikka -kokonaisuuden yhteydessä on tarkasteltu Sulka II -hankkeen yhteydessä toteutetussa asukaskyselyssä tulleita kehittämisehdotuksia Rovaniemen ulkoilupaikkoja koskien. Varsinaiset toimenpide-ehdotukset kokonaisuuden tarkastelun päätteeksi koko Rovaniemeä koskien on kirjattu tämän selvityksen loppuun.

4.1 Ulkoilupaikkojen käyttö

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä vastaajat saivat arvioida yleisellä tasolla ulkoiluun erilaisilla ulkoilupaikoilla. Kysymys kuului, käytätkö kohdetta ulkoiluun? 92 prosenttia vastaajista käyttää pyöräteitä ulkoiluun. Hiihtoladut (80 % vastaajista), metsät (79 % vastaajista) sekä kuntopolut ja radat (76 % vastaajista) ovat myös suosittuja ulkoilupaikkoja. Muita suosittuja ulkoiluun käytettyjä kohteita ovat luontopolut (70 % vastaajista), uimarannat (60 %) ja lähiluistot (noin 54 %). Kokonaisuudessaan eniten käytetyistä kohteista hyvin pieni osa on pitkälle rakennettuja. (Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010.)

Asukkailta kysyttiin myös heidän eniten lumisella ja eniten sulan maan kaudella käyttämänsä ulkoilupaikkaa. Samalla asukkaat saivat esittää kehittämisehdotuksia kyseistä ulkoilupaikkaa koskien. Yhteensä 314 vastaajaa nimesi eniten käyttämänsä ulkoilupaikan lumisella kaudella ja 307 vastaajaa sulan maan kaudella. Yhteensä kyselyssä oli 326 vastaajaa.

Lumiseen aikaan vastaajat nimeivät tiettyjä suosittuja kohteita, mutta muuten ulkoilupaikkojen käyttö hajaantuu. Paljon mainintoja kerää Ounasvaara. Yksittäisiä kohteita ovat myös Karkalovaara ja esimerkiksi Pöyliövaara. Kokonaisuudessaan paljon mainintoja saavat myös eri hiihtoladut. Myös kevyen liikenteen väylät ovat suosittuja.

Sulan maan kaudella suosituimmaksi yksittäiseksi kohteeksi kaiken kaikkiaan nousevat talvea enemmän erilaiset kotoa lähellä olevat kevyen liikenteen väylät, reitit, pururadat sekä luontopolut erona lumisen kauden eniten käytettyyn, esimerkiksi kauempana sijaitsevaan hiihtolatuun. Ehdoton ykkönen on pyörätie tai kevyen liikenteen väylä.

4.2 Ulkoilupaikan valinnan tekijät

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä vastaajat arvioivat ulkoilupaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä. Vastaajat ulkoilupaikan valintaan vaikuttavan ennen kaikkea ulkoilupaikan hyvä kunto, ulkoilupaikan turvallisuus sekä ulkoilupaikan hyvä valaistus, jotka tuleekin ottaa huomioon ulkoilupaikkoja kehitettäessä. Asukaskyselyssä asukkaita pyydettiin arvioimaan ulkoilupaikan valintaan vaikuttavien tekijöiden tärkeyttä asteikolla 1–4 (1 Erittäin tärkeä, 2 Melko tärkeä, 3 Ei kovin tärkeä, 4 Ei lainkaan tärkeä). Tärkeimmiksi tekijöiksi ulkoilupaikan valinnassa nousivat ulkoilupaikan hyvä kunto (Ka 1,5), ulkoilupaikan turvallisuus (Ka 1,7) sekä ulkoilupaikan saavutettavuus ilman autoa (Ka 1,9) ja hyvä valaistus (Ka 1,7). Tärkeää oli myös informaation saaminen ulkoilupaikoista sekä sähköisessä muodossa.

4.3 Ulkoilupaikkojen arvosanat

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä asukkaat saivat antaa arvosanan Rovaniemen ulkoiluolosuhteille. Vastaajat arvioivat kysymyksessä tyytyväisyyttään kutakin ulkoiluolosuhteiden kokonaisuutta kohtaan (Taulukko 2). Parhaimman arvosanan saivat hiihtoladut (Ka 2) ja huonoimman pyörätiet/kevyen liikenteen väylät (Ka 2,8). Analysointivaiheessa vastauksista poistettiin Ei tyytyväinen eikä tyytymätön -vastausvaihtoehto. (Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010.)

Taulukko 2. Rovaniemen ulkoilupaikkojen arvosana Sulka II -hankkeen asukaskyselyn perusteella.

	1 erittäin tyytyväinen	2 tyytyväinen	3 tyytymätön	4 erittäin tyytymätön	Yhteensä	ka.
Hiihtoladut	50	164	35	9	258	2
Luontopolut	28	157	26	6	217	2,1
Kuntoreitit	19	177	37	6	239	2,1
Ulkokentät	7	92	31	13	143	2,4
Lähiliikuntapaikat	7	102	46	20	175	2,5
Uimarannat	7	100	64	21	192	2,5
Puistot	4	107	63	22	196	2,5
Pyörätiet/kevyen liikenteen väylät	7	100	91	64	262	2,8

4.3 Reittiverkosto

Kaupunkien ulkoilu- ja virkistysreitistöt ovat yhdistelmä kevyenliikenteen reittejä, erilaisia ulkoilureittejä ja kuntoratoja, valaistuja ja valaisemattomia hiihtolatuja sekä pelkästään talvisin ylläpidettäviä latuja esimerkiksi vesistöjen jäällä.

4.3.1 Kevyen liikenteen väylät ja pyörätiet

Rovaniemellä on kevyen liikenteen väyliä ja pyöräteitä 120 kilometriä (Liite 1). Parhailaan Rovaniemellä laaditaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, jossa käydään läpi myös kevyenliikenteen verkostoa. Suunnittelun tavoitteena on määrittellä Rovaniemen liikennejärjestelmän kehittämisstrategia ja sen jälkeen strategiaa toteuttavat yksityiskohtaisemmat suunnitelmat toteutettavien toimenpiteiden määrittelemiseksi.

Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät ovat yksi suosituimmista ulkoilupaikoista. Käytön määrä heijastuu myös Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskyselyn (2010) ulkoilupaikkojen kuntoon liittyviin tuloksiin. Vastaajista 84 prosenttia sanoo Rovaniemen pyöräteillä olevan jonkin verran tai paljon kehittämistarvetta. Tämä antaa kunnalle selkeän viestin pyöräteiden kehittämistoimenpiteiden tarpeesta muistattaessa että 92 prosenttia vastaajista sanoi käyttävänsä pyöräteitä ulkoiluun. Myös keskiarvo nousi paljon kehittämistarvetta -luokkaan. Talvikauden pyöräilyolosuhteisiin ollaan tyytyväisiä ja väylien hyvä auraus saakin kiitosta.

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä vastaajien antamat kehittämissuositukset hajaantuvat. Moni toive liittyy olemassa olevien väylien kunnan kohentamiseen. Varsinkin roudan aiheuttamia kuoppia ja railoja toivotaan paikattavan. Rovaniemen kaupungin yhdyskuntatekniikan puolella on tehty pyöräteiden kuntokartoitus jonka kautta tiedetään missä suurimmat kehittämistarpeet sijaitsevat. Asukaskyselyn tulosten avulla tätä käsitystä on pystytty vahvistamaan.

Myös uusille väylille on tarvetta. Asukaskyselyn kehittämissuosituksia tarkasteltaessa kohdistuvat ne varsinkin pidempien pyörämatkojen ("laatuikäytävien") muodostamiseen ja varmistamiseen asuinalueilta keskustaan. Esimerkiksi keskustasta Oikaraisen suuntaan on tarvetta pidemmälle lenkille. Jos uutta kevyen liikenteen väylää ei saada ensi tilassa, toivotaan ajonopeuksia alennettavan ainakin niillä maantieosuuksilla, joilla työmatkapyöräily on suosittua. Tällaisia teitä ovat ainakin kantatie 79, Ranuantie ja Kuusamontie. Pyöräily kaiken kaikkiaan koetaan vaaralliseksi jolla on suora negatiivinen yhteys arkiliikuntaan.

Tärkeä näkökulma on rullaluistelun ja -hiihdon tarpeiden huomioiminen suunnittelussa ja pinnoituksissa. Rullasuksi- ja rullaluistelureitit saivat Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä mainintoja. 38 prosenttia kaikista vastaajista sanoi niillä olevan jonkin verran tai paljon kehittämistarvetta. Kehittämissuosituksien perusteella vaikuttaisi olevan ennen kaikkea rullaluisteluun ja rullasuksihiihtoon osoitetulle, merkitylle ja kunnan puolesta soveltuvalla reiteillä, joka lakaistaan hiekasta ajoissa heti keväällä ja on pinnaltaan hyvässä kunnossa. Tulevien väylien rakentamisessa pinnoituksessa tulisi myös huomioida eri tavoilla liikkuvat tahot.

4.3.2 Rovaniemen ulkoilu- ja virkistysreitit

Rovaniemellä on yhteensä 324,4 kilometriä erilaista valaistua ja valaisematonta latua, kuntorataa, luontopolkua, retkeilyreittiä ja -latua, jäälataa, melonta- ja pyöräilyreittiä, koiralataa, ratsastusreittiä tai näitä kaikkia yhdistävää ulkoilualuetta. (Liite 1.)

Kesäreitit

Erilaisia kuntopolkuja ja -ratoja sekä ulkoilupolkuja löytyy Rovaniemeltä yli 190 kilometriä Napapiirin retkeilyalueen lisäksi. Näiden lisäksi Rovaniemellä on neljä luontopolkua, joita ovat Joulupukin, Koivusaaren, Karkalovaaran ja Ounasvaaran luontopolku. Retkeilyreittejä ja niiden tapaisia Rovaniemen alueella on Metsähallituksen hallinnoimalla Napapiirin retkeilyalueella sijaitseva Könkäiden polku (10km) ja Olkkajärven retkeilyreitti (12 km/suunta). Kaihuavaarassa sijaitsee Kaihuavaaran retkeilypolku (10 km). Lisäksi on kunnan hallinnoima Jokkavaaran lenkki. Kehittämissuositukset suuntautuvat ennen kaikkea informaatioon luontopoluista ja retkeilyreiteistä.

Kokonaisuudessaan Rovaniemen erilaiset reitit lukuun ottamatta pyörätietä ja kevyen liikenteen väyliä vaativat Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskyselyn (2010) perusteella jonkin verran kehittämistä. Kuntopoluille ja -radoille kirjasi kehittämistarvetta yhteensä 52 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,3 (jonkin verran kehittämistarvetta). Luontopoluille

kehittämistarvetta -merkintöjä tuli 46 prosentilta vastaajista keskiarvon ollessa 1,3 (jonkin verran kehittämistarvetta). Retkeilyreiteille kehittämistarvetta merkitsi 35 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,4. Retkeilyreitillä tarkoitetaan viitoitettuja, pidempiaikaiseen retkeilyyn tarkoitettuja reittejä. Reitin tulisi olla vähintään yhden päivämatkan eli noin 10 km pituinen.

Luontopolkujen ja retkeilyreittien suhteen vaikuttaisi, että tilanne on kokonaisuudessaan Rovaniemellä hyvä. Myös kuntopolkujen ja -ratojen suhteen määrän varsinaista lisäämistä ei asukaskyselyn tulosten perusteella tarvita vaan niihin ollaan tyytyväisiä. Kehittämisessä tulisi keskittyä ennen kaikkea tavoin reittien tiedottamiseen ja kunnossapitoon. Myös opasteita toivotaan parannettavan: varsinkin reittien lähtöpaikoilla.

Tarkasteltaessa suunnitelmia Rovaniemen ulkoilureittien kehittämiseksi, voidaan Rovaniemen alueiden käytön strategiasta huomata, että Rovaniemen elinkeinojen kehittämisohjelman tavoitteissa mainitaan luonto- ja virkistysreittien kehittäminen niin, että ne muodostavat helposti tuotteistettavan ja markkinoitavan reittien kokonaisuuden. Reittikokonaisuus on kehittämisohjelman mukaan tarkoitus rakentaa Vikakönkään – Napapiiri – Ounasvaara alueita yhdistävänä. Kokonaisuuden olisi tarkoitus palvella sekä paikallisia asukkaita että matkailijoita. Tällaisen kokonaisuuden tarve nousee esiin myös asukaskyselyssä: asukkailla ei ole kokonaiskuvaa Rovaniemen ulkoiluverkostosta. Saavutettavuus keskusta-alueelta suosituille reiteille koetaan paikoittain hankalaksi, toisaalta kylien alueelta vaadittaisiin yhteysreittejä pääreiteille.

Talvireitit

Rovaniemellä on hiihtolatuja yli 220 kilometriä. Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä hiihtoladuille kirjasi kehittämistarvetta 61 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,2 (jonkin verran kehittämistarvetta). Annettaessa arvosanaa kaikille Rovaniemen ulkoilupaikoille, saivat hiihtoladut parhaan arvosanan: asukkaat kokivat olevansa tyytyväisiä hiihtolatuihin. Suosittu ulkoilupaikka talvella kerää myös kehittämis ehdotuksia. Hiihtolajien kehittämistarve-ehdotuksissa tulevat esiin latujen kunnossapitoon liittyvät toiveet. Latujen kunnossapitoon ollaan kokonaisuudessaan tyytyväisiä, mutta latujen pohjustukseen ja latujen kunnossapidon laatuun ja tiheyteen toivottaisiin vielä kiinnitettävän huomiota. Myös yhdyslatuja asuinalueilta pääladuille ja valaistujen latujen lisäämistä toivotaan. Opasteet, kuten kesäkaudellakin, vaatisivat vastausten perusteella kokonaisvaltaista tarkastelua.

Muut reitit

Ajan myötä tarve erilaisille merkityille reiteille lisääntyy. Asukkaat vaativat monipuolista valikoimaa erilaisia merkityjä reittejä.

Rovaniemellä on kaksi esteetöntä reittiä: Vaaranlampi ja Puistolampi. Lisäksi Könkäänsaaren esteetön luontopolku sijaitsee Rovaniemellä Metsähallituksen hallinnoiman Napapiirin retkeilyalueen alueella. Napapiirin retkeilyalueen luontopolku on luokiteltu esteettömäksi valtakunnallisen reittiluokituksen mukaan. Asukaskyselyssä vastaajista noin 17 prosenttia sanoi pyörätuolireiteillä yleensä olevan kunnassa kehittämistarvetta. Pyörätuoleille soveltuva reitti soveltuu moneen tarkoitukseen esteettömän ulkoilun rinnalla: lapsiperheiden rattailla tehtäviin lenkkeihin ja rollaattorilla liikkuvien ulkoiluun. Esteettömien reittien osalta tilanne onkin Rovaniemellä niiden määrän suhteen hyvä ja kehittämisessä tulisi huomioida varsinkin nykyisten reittien tiedotuksen terävöittäminen.

Asukaskyselyssä vastaajista 28 prosenttia oli sitä mieltä, että matkaluistelureitillä on kehittämistarvetta. Kehittämistarpeen keski-arvo nousi 1,7 (paljon kehittämistarvetta). Tarkasteltaessa kehittämisehdotuksia kehittäminen liittyy nimenomaan toiveeseen reitin toteutumisesta. Haastavista olosuhteista huolimatta matkaluistelureittejä toivotaan lisää. Matkaluistelureittiä Rovaniemellä on ylläpitänyt yrittäjä ja 1-2 km matkaluistelureitti ollut kunnassa muutamana talvena. Reitin ylläpidossa on ilmennyt haasteita: veden pinnan nousun ja laskun myötä kunnossapito on haastavaa. Reittiä ei rakennettu viime talvena juuri tästä syystä.

Haasteena Rovaniemellä on jo hetken aikaa ollut talviaikaisen kävelyn ja hiihdon olosuhtetarpeiden yhdistäminen. Sulka II -hankkeen asukaskyselyssäkin toivottu ympärivuotinen talvikävelyreitti rakennettiin valtuustoaloitteen perusteella Rovaniemelle kevään ja kesän 2010 aikana.

Merkittyjä ratsastusreittejä ja koirahiihtolatuja Rovaniemellä ei ole. Tulevaisuudessa tarve niille saattaa lisääntyä: jo nyt Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä nousee esiin halu hiihtää koiran kanssa.

Varsinaisia merkittyjä melontareittejä Rovaniemellä ei ole. Rovaniemen melojat ry tekee paljon melontaretkiä alueen ympäristöstä ja nämä reitit löytyvät osoitteesta www.roimeloo.fi. Rovaniemen alueen upeat mahdollisuudet huomioon ottaen Rovaniemelle olisi mahdollista kohtuullisin kustannuksin yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa luoda melontareittiverkosto, jonka rantautumispaikat merkataan karttaan ja joiden ylläpidosta huolehditaan.

4.5 Uimarannat ja avantouintipaikat

Rovaniemen kaupungissa on useita uimapaikkoja. Isoimmat ja suosituimmat ovat Ounaskosken ja Ounaspaviljongin uimapaikat, mutta näiden lisäksi löytyy 21 pienempää uimapaikkaa. Lähes kaikilta rannoilta otetaan kesäkautena säännöllisin väliajoin uimavesinäytteet ja rantojen siisteydestä ja muusta ylläpidosta vastaa Tekninen palvelutuotanto. Yleisen rannan uimaveden laatua tarkkaillaan säännöllisen näytteenoton avulla uimakauden aikana kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimesta viranomais määräysten mukaisesti. Osalla uimarantojen läheisyydessä on laavu, laituri tai veneen rannallevetopaikka. Useat uimapaikat on varustettu uimapaikkojen turvallisuudesta kertovalla ohjeella. Ohjeista selviää uimapaikan nimi, osoite ja hälytysnumero. Myös rannan ominaisuudet kerrotaan, esimerkiksi onko uimavesi voimakkaasti virtaavan veden äärellä.

Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskyselyssä asukkaista 45 prosenttia näki uimarannoilla olevan kehittämistarvetta. Enimmäkseen asukkaat näkivät kehittämistarvetta olevan jonkin verran. Kehittämisehdotuksia tarkasteltaessa koskivat ne lähinnä rantojen siisteyttä sekä wc-koppien, roskakorien ja pukukoppien tarvetta.

Rovaniemellä on kaksi avantouintipaikkaa, Kukanniemi ja Muurola. Kukanniemen avantouintipaikan pukutilat ovat homeessa ja Muurola sijaitsee melko kaukana kaupunkikeskuksesta. Avantouintipaikalle merkittiin kehittämistarvetta yhteensä 17 prosenttia vastaajista, mutta kehittämistarpeen keskiarvo nousi korkealle (Ka 1,7 paljon kehittämistarvetta). Uutta avantouintipaikkaa on suunniteltu jo pitkään Valion rannan alueelle ja ideana olisikin, että Ounasvaaran Latu perustaa kyseiseen paikkaan luonto- ja terveysliikuntakeskuksen, jossa pidetään yllä myös modernia ja myös kaupunkilaisten sekä matkailijoiden helposti saavutettavissa olevaa avantouintipaikkaa muiden ulkoilupalvelujen lisäksi. Kokonaisuudessaan vaikuttaisi kyseisenlaiselle

paikalle olevan tarvetta myös ulkoilupalvelujen tuottamisen näkökulmasta, kuten ulkoilupalvelujen arvosanoista voidaan todeta (Taulukko 3).

4.6 Ulkokentät ja muut ulkoliikuntapaikat

Rovaniemellä on yhteensä liikunta-/urheilukeskuksia ja kenttiä seuraavasti:

10 kpl skeittiramppeja

6 kpl erilaisia lähiliikuntapaikkoja

10 kpl erilaisia urheilukenttiä

12 kpl beachvolleykenttiä

9 kpl tenniskenttiä

29 kpl luistelukenttiä, jääkiekkokaukaloita, tekojäitä, jääkenttiä tai muita vastaavia

63 kpl erilaisia yhdistelmäkenttiä, joilla voidaan harrastaa monta eri lajia vuodenajasta riippuen

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä vastaajilta kysyttiin lähiliikuntapaikkojen kehittämistarvetta: 27 prosenttia vastaajista näki tässä kehittämistarvetta keskiarvon ollessa 1,5. Rovaniemellä onkin pyritty rakentamaan kaksi lähiliikuntapaikkaa per vuosi. Lähiliikuntapaikkojen osalta tilanne on erittäin hyvä. Tänä vuonna on tavoitteena rakentaa lähiliikuntapaikat Susivoutiin ja Nivanvaaraan.

4.7 Veneily ja virkistyskalastuspaikat

Kemi- ja Ounasjoki ja lukuisa joukko kaupungin isoja järviä tarjoavat hyvät puitteet veneilylle. Rovaniemen kaksi kameravalvonnalla varustettua venesatamaa sijaitsevat Ounaspaviljongissa ja Linaanrannassa. Laituripaikkoja on lisäksi Ylikylässä ja Keinuvuopajalla. Linaanrannassa on myös rantalaituri, jossa on lisäpaikkoja. Yhteensä vartioituja venepaikkoja on 179 kappaletta ja vartioimattomia rantapaaluja 120 kappaletta. Kaupungin ylläpitämä veneilyreitistö päivitetään vuosittain kaupungin karttapalvelimen venereittikarttaan. Lisäksi Rovaniemellä Kemijoen varrella toimii Kemijoen purjehduskeskus.

4.8 Erilaiset ulkoilualueet ja luonnonsuojelukohteet

Rakennettua viheraluetta Rovaniemen pinta-alasta on 82,5 hehtaaria. Tällä hetkellä Rovaniemellä on 196 erikokoista ja -tasoista puistoa ja liikenneviheraluetta. Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskyselyn (2010) vastaajista 45 prosenttia näki, että lähipuistoilla on kehittämistarvetta, suurimman osan mukaan jonkin verran. Kehittämisehdotuksissa halutaan kehittää varsinkin lähipuistojen siisteyden ylläpitoa. Asukkaat kokivat myös puistojen kokonaisvaltaiselle kehittämiselle olevan tarvetta tietyillä alueilla: keskusta-alueella Kemijoen varressa olisi ihanteelliset mahdollisuudet ulkoilulle.

Rovaniemen maakuntakaavan mukaan Rovaniemellä virkistysalueita on kaksi: Ounasvaara ja Mäntyvaara–Vennivaara. Entisen Rovaniemen maalaiskunnan alueella vahvistetuissa seutukaavoissa on yhteensä 14 erilaista virkistysaluevarausta. Pöyliövaaran ja Korojoen aluevaraukset ovat pysyneet samana, Käyrästunturia on pienennetty ja uutena ovat tulleet

Joukahaisvaara, Saittajärvi, Unarinköngäs, Vaattunki ja Vikaköngäs. Poistetut alueet sijaitsevat ympäri maalaiskuntaa ja ovat muuttuneet pääasiassa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi.

Ounasvaara on yksi Rovaniemen suosituimmista ulkoilukohteista ja tämä heijastuu myös Sulka II -hankkeessa toteutettuun asukaskyselyyn. Ounasvaara kerää sekä kiitosta että

kehittämisehdotuksia. Yksi asukaskyselyssä toivottu kohde, ympärivuotinen kävelyreitti, sinne toteutettiin kesän 2010 aikana. Toinen iso kehittämistoive on alueen viitoitukset ja taukopaikat.

Kaupungissa sijaitsee Metsähallituksen hallinnoima pinta-alaltaan noin 36 km² Napapiirin retkeilyalue. Napapiirin retkeilyalue on ympärivuotiseen retkeilyyn soveltuva erämainen luontokohde vajaan puolen tunnin ajomatkan päässä Rovaniemen kaupungista. Retkeilyalueella on monipuolinen reitistö taukopaikkoineen, joka tarjoaa kaikenikäisille hyviä retkeilykohteita ja -mahdollisuuksia.

Muita ulkoilualueita Rovaniemen alueella ovat Rautiosaaren kylässä olevan Sukulanrakan kallion rinteellä sijaitsevat 14 hiidenkirnua, joista kolme on huomattavan syviä ja kuuluvat Suomen suurimpiin hiidenkirnuihin. Myös vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva luonnonhoitometsä Auttiköngäs on päiväreitilleen kohde. Lintutorneja Rovaniemellä on Koivusaassa, Lehtojärvellä, Niskanperällä, Paavalniemessä ja Harjulammella.

4.9 Ulkoilupalvelut, markkinointi ja viestintä

Rovaniemellä ulkoilupalveluja on monipuolisesti ja niitä on myös pyritty aktiivisesti kehittämään. Paikkatietojärjestelmän avulla asukkaille tuotetaan tietoa ulkoilupaikkojen sijainnista ja valikoimasta. Liikuntatoimen kotisivuilta löytyy kohtuullinen listaus kunnan liikuntapaikkojen valikoimasta ja lisäksi kunta käyttää informaation tuottamiseen kansallista Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankkia, jonne on listattu iso osa kunnan ulkoilupaikoista. Rovaniemen hiihtolatuksen kunnossapidon mSki -seurannan avulla tuotetaan asukkaille tietoa latujen kunnosta. Kunnalla on myös karttamateriaaleja ulkoilukohteistaan. Laavuja Rovaniemellä on yli 70.

Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskyselyssä (2010) pyydettiin vastaajia arvioimaan eri ulkoilupalvelujen nykytilaa asteikoilla 1-5 (Taulukko 3). Analysointivaiheessa keskimäinen vastaus (3 Ei hyvä eikä huono) poistettiin vastauksista ja keskiarvot laskettiin uudelleen. Niinpä ulkoilupalvelujen keskiarvosanat sijoittuvat asteikoille 1-4. (Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010.)

Vastaajat olivat eniten tyytyväisiä kunnan sähköisiin ja paperisiin karttamateriaaleihin (Ka 2,3) ja opastustauluihin ja viittoihin (Ka 2,3). Eniten kehittämistarvetta vaikuttaisi olevan Rovaniemellä välineiden vuokraus- ja huoltopalveluissa (Ka 2,5), mutta kaiken kaikkiaan ulkoilupalvelut saavat arvosanan hyvä. Vuokraus- ja huoltopalveluja tekevät usein yrittäjät, joten myös tässä mielessä voidaan ulkoilupalvelujen kokonaisuuden sanoa olevan Rovaniemellä kohtuullisen hyvä.

Asukkaat saivat esittää myös kehittämisehdotuksia kunnan ulkoilupalveluja koskien. Vastaajat jättivät yhteensä 164 kehittämisehdotusta eli noin 50 prosenttia vastaajista jätti kehittämisehdotuksen Rovaniemen ulkoilupalveluja koskien. Kaikki kehittämisehdotukset eivät koskeneet ainoastaan palveluja vaan myös konkreettisia ulkoilupaikkoja. Palveluista eniten kehittämisehdotuksia esitettiin sähköiseen tiedottamiseen ja paperisiin karttamateriaaleihin liittyen. Myös reittien viitoitukseen liittyen tuli kehittämisehdotuksia.

Taulukko 3. Ulkoiluolosuhteisiin liittyvien palvelujen arvosanat.

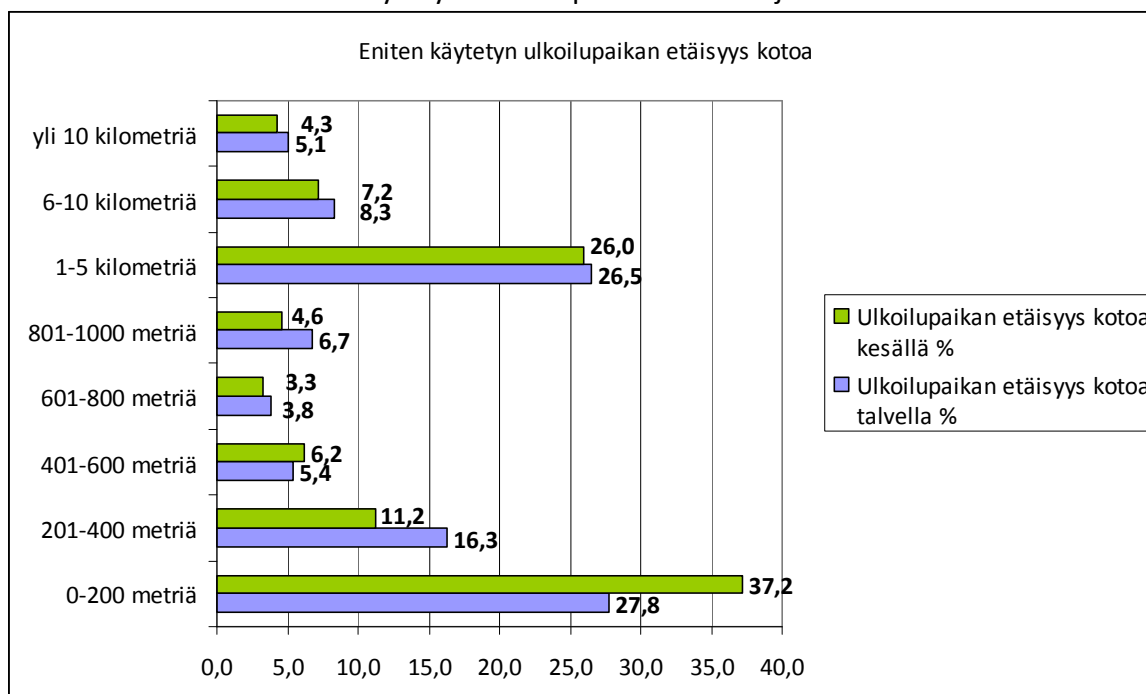
	1 Erittäin hyvä	2 Hyvä	3 Huono	4 Erittäin huono	Yhteensä	ka.
Kunnan sähköiset ja paperiset ulkoilukarttamateriaalit	12	127	45	7	191	2,3
Opastustaulut ja viitat	8	138	58	5	209	2,3
Ruoanlaitto-, tauko- ja yöpymispaikat	9	96	55	8	168	2,4
Esitteet ja tiedotteet internetin, lehtien, radion ja television kautta	7	99	66	10	182	2,4
Välineiden vuokraus- ja huoltopalvelut	5	84	52	11	152	2,5

4.8 Ulkoilupaikan saavutettavuus

Sulka II -hankkeen yhteydessä toteutetussa asukaskyselyssä vastaajat arvioivat eniten käytettyjen ulkoilupaikkojensa etäisyyttä kotoa (Kuvio 2). Lisäksi heiltä kysyttiin kulkuvälinettä ulkoilupaikalle. Lumiseen aikaan eniten käytetty ulkoilupaikka oli esimerkiksi Ounasvaara, Karkalovaara ja esimerkiksi Pöyliövaara. Kokonaisuudessaan paljon mainintoja saavat myös eri hiihtoladut. Myös kevyen liikenteen väylät ovat suosittuja. Sulan maan kaudella suosituimmaksi yksittäiseksi kohteeksi nimettiin talvea enemmän erilaiset kotoa lähellä olevat kevyen liikenteen väylät, reitit, pururadat sekä luontopolut erona lumisen kauden eniten käytettyyn, esimerkiksi kauempana sijaitsevaan hiihtolatuun. Ehdoton ykkönen on pyörätie tai kevyen liikenteen väylä.

Eniten käytetty ulkoilupaikka sijaitsee keskimäärin kauempana kotoa talvella kuin kesällä: 0–200 metriä kotoa sijaitsevien ulkoilupaikkojen käyttö lisääntyy kesällä. Kesällä noin 37,2 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilupaikan sijaitsevan 0-200 metrin päässä kotoa ja talvella noin 27,8 prosenttia. Lähiulkoilu ja -virkistysmahdollisuuksien käyttö siis lisääntyy kesällä. Kokonaisuudessaan isoa eroa ei kuitenkaan saavutettavuudessa ole. Kesällä alle kilometrin päässä kotoa sijaitsevia paikkoja käyttää 62,5 prosenttia ja talvella 60 prosenttia vastaajista. 1–5 kilometrin päässä kotoa sijaitsevaa paikkaa käyttää kesällä 26 prosenttia vastaajista siinä missä 26,5 talvella prosenttia vastaajista.

Kuvio 2. Välimatka eniten käytetylle ulkoilupaikalle kesällä ja talvella.

Lisäksi asukkailta kysyttiin asukaskyselyssä kulkuvälinettä eniten käytetylle ulkoilupaikalle. Ulkoilupaikalle kuljettiin useammin yksityisellä moottoriajoneuvolla talvella (30,5 prosenttia) kuin kesällä (16 prosenttia). Talvikaudella ulkoilupaikalle kuljettiin myös kävellen tai juosten (65,9 prosenttia). Kesällä eniten ulkoilupaikalle liikutaan kävellen tai juosten (55 prosenttia) tai pyörällä (20 prosenttia) edellä mainitun moottoriajoneuvon lisäksi. Pyörällä kulkee talvella eniten

käytetylle ulkoilupaikalle vain muutama. Vain muutama sanoo myös kulkevansa Rovaniemellä kesällä tai talvella ulkoilupaikalle julkisella kulkuvälineellä.

Asukkailta kysyttiin myös avoimena kysymyksenä mitä ulkoilupaikkoja he toivoisivat lähemmäksi kotiaan. Vastaajat saivat merkata 0-3 ulkoilupaikkaa tärkeysjärjestyksessä. Noin 56 prosenttia eli hieman yli puolet vastaajista vastasi kysymykseen ja esitti ainakin yhden toivomuksen ulkoilupaikasta lähempänä kotiaan. Eniten toivottiin hiihtolatuja, luontopolkuja ja retkeilyreittejä, pyöräteitä sekä uimarantoja.

5 ROVANIEMI -LAPIN SYKKIVÄ SYDÄN

5.1 Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden muutos

Rovaniemi on luonnonolosuhteidensa ja vesistöjensä puolesta monipuolinen ja vetovoimainen ulkoilukaupunki. Rovaniemellä vuonna 1998 tehdyn ulkoilukatselmuksen raportin (Suomen Latu, SULKA I -projekti) mukaan Rovaniemellä suunniteltiin tuolloin perhepuiston perustamista Konttisen puistoon ja keskuspuistoa ulkoilijoiden oleskeluun. Myös lasten hiihtomaa oli tuolloin suunnitelmassa. Kevyen liikenteen väylien ja pyöräteiden osalta tarkoitus oli tarkentaa viitoituksia ja kuntaratojen, -polkujen ja -latujen osalta tarkoitus oli panostaa reittipohjien kunnostamiseen ja ylläpitoon sekä toteuttaa tuolloin suunnitelmassa olevia yhdysreittejä. Luontoreittien haluttiin kehittää niiden vuosittaista huoltoa sekä opasteita ja hyödyntää kohteita opetustarkoituksessa. Uintipaikkojen osalta suunniteltiin jo tuolloin uutta avantouintipaikkaa ja tuolloin kohteena oli Kirkkolampi. Tarkasteltaessa ulkoilupaikkojen tiedottamista ja markkinointia oli tuolloin kehittämiskohteena erillinen ulkoilukartta ja kokonaisvaltainen Rovaniemen reittien viitoitusten suunnittelu ja yhtenäistäminen. Tuolloin suunniteltiin myös muun muassa vuosittaista tiedotetta kaupungin ulkoilualueista jokaiseen talouteen.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana ulkoiluolosuhteet ja -paikat sekä lajivalikoima ovat laajentuneet ja parantuneet. Ulkoilu- ja liikuntapaikkojen kehittämisestä on tullut suunnitelmallisempaa ja tarpeisiin vastataan systemaattisemmin. Osa ulkoiluolosuhteiden ylläpitoon liittyvistä palveluista on myös ulkoistettu ja yhteistyötä ylläpidon suhteen tehdään myös kolmannen sektorin kanssa. Seurojen ja eri toimijoiden yhteistyö keskenään ja kaupungin kanssa antaa paremmat mahdollisuudet hankkeiden ja sitä kautta käytännön toimintojen toteuttamiseen nykyaikaisissa ja hyvälaatuisissa tiloissa ja olosuhteissa.

Myös perinteinen potkukelkkakulttuuri on edelleen pysynyt kaupungin katukuvassa, vaikka monilta paikkakunnilta se on kadonnut. Samalla uusien lajien nouseminen näkyy ulkoilupaikkojen ja virkistysalueiden vaatimuksissa: tarvitaan monipuolisempia paikkoja. Uusien lajien nousemiseen liittyy nuorten ihmisten näkökulma, joka tulisi huomioida suunnittelussa ja jolle tulisi luoda mahdollisuuksia.

Myös haasteet ovat kasvaneet. Monissa kohteissa on edelleen kehittämistarvetta ja kunnan hidas prosessi luo haasteita kehittämiselle. Kuluttajat edellyttävät ja vaativat entistä enemmän. Ulkoilulta siirrytty entistä enemmän jäähalliin, jossa ahtaus ja kalleus on ongelma. Myös tekonurmikenttien rakentamisen määrä on kasvanut.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana kunnan toimintaympäristössä on myös tapahtunut isoja muutoksia, jotka edelleen ovat linjanneet ulkoiluolosuhteiden kehittämistä. Vuoden 2006 alussa tapahtuneen kuntaliitoksen myötä (Rovaniemi ja Rovaniemen maalaiskunta) ulkoilureittien kehittämisen kokonaisuus muuttui laajemmaksi.

5.2 Tulevaisuuden haasteet

Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden toimintaympäristö muuttuu ajan myötä. Liikuntakulttuuri on laajentunut urheilusta kuntoilun kautta terveys- ja arkiliikuntaan. Ulkoilun ja liikunnan merkitys terveyden, hyvinvoinnin ja elämänlaadun lähteenä on vahvistunut. Liikunnalla ja ulkoilulla on todettu saavutettavan yksilötason terveyttä edistävien fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten vaikutusten lisäksi merkittäviä kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Liikunnalla on

keskeinen merkitys sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvoinnin lisäämisessä, sillä liikunnan harrastamiseen liittyviä motiiveja ja vaikutuksia terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi ovat ilo, virkistys, sosiaalinen vuorovaikutus, rentoutuminen ja luonnosta nauttiminen. Liikunnan ja ulkoilun avulla vaikutetaan myönteisesti yhteisöllisyyden ja suvaitsevaisuuden lisääntymiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakentumiseen.

Yhteiskunnallisesti liikunnalla ja ulkoilulla on keskeinen rooli yhä kasvavien väestöryhmien välisten terveyserojen kaventajana. On tärkeää, että kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus liikunnalliseen ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan sekä elämysten ja yhteisöllisyyden kokemiseen liikunnan avulla.

Liikunta tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, ylläpitää työ- ja toimintakykyä, lisää ikäihmisten omatoimisuutta ja elämänhalua sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä. Kansalaiset suhtautuvat liikuntaan myönteisesti, mutta myönteisestä ilmapiiristä ja tehdyistä toimenpiteistä huolimatta liikkumisen kokonaismäärä väestötasolla on kuitenkin vähentynyt ja polarisoitunut. Väestön ikärakenteessa sekä elämäntavoissa tapahtuvat muutokset asettavat lisääntyviä haasteita olosuhteiden kehittämiseksi. Vaikka Rovaniemellä ikärakenne on kohtuullisen tasaisesti jakaantunut, ikääntyvä väestö siitä huolimatta. Tilastokeskuksen mukaan Rovaniemellä yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2015 mennessä 2520 henkilöä (kasvu 29,5 %), joista yli 85-vuotiaita on 587 (kasvu 82 %).

Tapahtuva väestörakenteen muutos vaikuttaa ulkoilupalvelujen kysyntään ja tulisi vaikuttaa myös niiden tarjontaan. Esteettömyys-, turvallisuus- ja saavutettavuus-vaatimukset kasvavat. Nämä laatutekijät ovat samalla kaikkien väestöryhmien edun mukaisia. Esimerkiksi esteettömät lähivirkistysmahdollisuudet palvelevat sekä erityisryhmien, ikääntyvän väestön että lapsiperheiden etuja. Ikääntyvän ja erityistoimia vaativien väestöryhmien (liikuntaesteiset, pitkäaikaissairaat, maahanmuuttajataustaiset, työttömät jne.) kasvu luovat myös tarpeita suunnata enenevässä määrin liikuntapalveluja ja -tiloja näille väestöryhmille. Liikuntakäyttäjien eriytyminen näkyy selvimmin lasten ja nuorten kohdalla; niin liikunnallisesti hyvin aktiivisten kuin liikkumattomien määrät ovat kasvaneet. Lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen tukemisella monipuolisten mahdollisuuksien avulla ja liikunnallisen elämäntavan omaksumisella voidaan vaikuttaa positiivisesti pitkälle tulevaisuuteen.

Liikuntakäyttäjien elämäntavoissa ja lajitarjonnassa tapahtuvat muutokset luovat paineita myös liikuntapaikkarakentamiselle. Liikuntapaikoissa painopiste suuntautuu perus- ja lähiliikuntapaikkoihin ja monikäyttöisiin liikuntatiloihin. Yhdyskuntarakennetta ja arkiympäristöä kehitetään liikkumista suosivaksi. Liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet ovat yksi tärkeimmistä asuinpaikan valintaan vaikuttavista tekijöistä. Vapaa-ajalle asetettavat toiveet ja odotukset kasvavat edelleen, jolloin asiakkaiden laatutietoisuus ja odotusarvot liikunnan palvelutarjontaa kohtaan lisääntyvät.

Myös väestön muuttoliike kohti kasvukeskuksia muuttaa kuntien toimintaympäristöä. Rovaniemellä ei ole tehty väestön sisäisen muuttoliikkeen selvitystä mutta muista kunnista tiedetään, että muuttoliike suuntautuu eri väestöryhmillä eri tavoin. Ikääntyvän väestön pysyessä paikallaan tai muuttaessa kohti palveluita ja ydinkeskustaa lapsiperheiden muuttavat kaupungin reunoilla sijaitseville uusille asuinalueille. Kokonaisuudessaan väestön muuttoliike edellyttää kunnilta yhä enemmän tietoa ja ennakkointia myös ulkoiluolosuhteiden näkökulmasta. Tämä edellyttää lapsiperheille soveltuvia ulkoilupaikkoja uusilla asuinalueilla (lähimetsät ja lähiliikuntapaikat) siinä missä keskustassa on panostettava esteettömyyteen, saavutettavuuteen ja pyöräteiden hyvään kuntoon.

Eri hallintokuntien ja toimijatahojen välinen avoin ja ennakkoluuloton yhteistyö sekä hallintokulttuurin muuttaminen yhä osallistuvampaan suuntaan avaavat uusia, synergiaetuja tuottavia toimintatapoja vastata eri käyttäjäryhmien asettamiin palvelutarpeisiin.

Liikunnallisuuden lisäämiseksi tarvitaan eri toimijoiden sitoutumista liikunnan edistämiseen, yhteistyön tehostamista urheiluseurojen ja eri järjestöjen kanssa sekä kansalaisten liikunnallisen omavastuun lisäämistä. Kattavalla ja monipuolisella liikuntapalveluverkolla voidaan vaikuttaa positiivisesti alueen vetovoimaisuuteen ja liikuntapalvelujen saavutettavuuteen. Yhä kansainvälistyvämmässä ja monikulttuurisemmassa toimintaympäristössä toimittaessa keskeiseen asemaan nousevat myös erilaiset teknologiset ratkaisut ja niiden sovellusmahdollisuudet, kestävän kehityksen mukaiset ja tasa-arvoisuutta edistävät toimintaperiaatteet, kansalliset ja kansainväliset lainsäädännölliset normit ja velvoitteet sekä globalisaatioon liittyvät kysymykset.

5.3 Toimenpide-ehdotukset

Rovaniemen ulkoilutyöryhmä ehdottaa tämän selvityksen perusteella seuraavia toimenpiteitä Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden edistämiseksi:

Yhteistyön ja tiedonkulun tiivistäminen ulkoilun edistämiseksi

Hyvä ulkoilu- ja liikuntakunta kehittää ulkoiluolosuhteistaan suunnitelmallisesti, eri olosuhteista vastaavien hallintokuntien yhteistyössä ja eri asukasryhmät huomioiden. Ulkoilun olosuhteista vastaavat useat hallintokunnat ja myös resurssit sekä tiedottaminen jakaantuvat usean hallintokunnan alalle.

Rovaniemellä yhteistyö toimii kohtuullisen hyvin, mutta ulkoilutyöryhmä näkee, että yhteistyötä tulisi tiivistää edelleen. Myös Rovaniemen kaavoitusohjelmassa yhteistyö nimetään yhdeksi tavoitteeksi. Kehittämissuunnitelmaksi nimetään maankäytön, yhdyskuntatekniikan ja nuoriso/liikuntatoimen sekä Rovaniemen kehityksen yhteistyössä laadittavassa työssä selvitetään Rovaniemellä toimivien lukuisten yhdistysten ja toimijoiden maankäytölliset tarpeet. Näiden asioiden ohjaamiseksi kaupunki tarvitsee virkistysalueiden vaiheyleiskaavan tyyppisen asiakirjan, joka on käyttäjälähtöinen ja huomio mm. alueiden yhteiskäytöt ja eri vuodenaikojen tarpeet.

Rovaniemellä on tehty viimeisen kymmenen vuoden aikana paljon töitä ulkoiluolosuhteiden kehittämiseksi. Rovaniemen luontokohteiden ja -reittien merkitys osana ulkoilua on kasvanut ja ulkoiluolosuhteet ovat kokonaisuudessaan hyvässä kunnossa. Suunnitelmallisuutta vaaditaan edelleen ja parhaillaan Rovaniemellä valmistellaan liikuntapoliittista ohjelmaa, joka tulee linjaamaan myös ulkoiluolosuhteiden kehittämistä ja painopistealueita. Erilaiset projektit tiivistävät yhteistyötä ja Rovaniemen Kehitys Oy:n toimesta on käynnistetty kunnan kanssa työryhmätyöskentely, jossa kartoitetaan kaikki Rovaniemen ulkoilu- ja virkistysalueet sekä tulevaisuuden lajitarpeet, jotka pyritään suunnitelmallisesti saattamaan yhteen. Myös parhaillaan käynnissä oleva Luonto Rovaniemi -selvitys on osa tulevaa ulkoiluolosuhteiden kehittämistä laajan kaupungin alueelle ja tähän selvitykseen tullaan linkittämään myös maatilamatkailu.

Työryhmä näkee, että toiminnallisen ja erilaisiin projekteihin liittyvän yhteistyön ohella tärkeää on henkilöiden välisen yhteistyön rakentaminen luottamuksen lujittamiseksi ja yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Samalla vaadittaisiin parempaa vastuunjakoja esimerkiksi tiedottamisen suhteen. Tarvitaan foorumi, joka yhdistää useat hankkeet ja katsoo tilannetta kokonaisuutena. Foorumin kokoamisessa työryhmä ehdottaa kaupunkia koordinoivaksi tahoksi. Kokoonpanossa huomioida tulisi kaupungin ulkoiluun linkittyvien hallintokuntien lisäksi Rovaniemen Kehitys Oy,

Metsähallitus, Lapin yliopisto sekä Rovaniemen luontomatkailuyrittäjät. Myös kolmannen sektorin edustajat ja varsinkin Lapin liikunta ry ja Ounasvaaran Latu ry tulisi huomioida kokoonpanossa. Rovaniemen ulkoilufoorumin tehtävänä olisi toimia tiedonvälitysfoorumina ulkoilun kentässä, joka hajaantuu lukuisten eri toimijoiden vastuualueelle. Ensimmäisenä Rovaniemen ulkoilufoorumin tavoitteena on myös tuottaa tietoa yhteistyöverkoston jäsenille.

Pyöräilyn edistäminen

Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät ovat yksi suosituimmista ulkoilupaikoista. Rovaniemellä Sulka II -hankkeen asukaskyselyn vastaajista 92 prosenttia vastaajista sanoi käyttävänsä pyöräteitä ulkoiluun. Pyöräteiden ja kevyen liikenteen väylien kehittäminen kunnassa tuo rahaa suoraan kunnan kassaan. Pyöräilyn olosuhteisiin panostamisen lisää sekä työmatka että vapaa-ajan pyöräilyä, jolla taas on suora yhteys fyysisen aktiivisuuteen. Fyysinen aktiivisuus todistetusti vähentää terveydenhuollon tarvetta sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Pyöräilyn olosuhteiden kehittäminen on myös tasa-arvoista: lähes jokainen liikkuu pyöräilemällä. Pyöräteiden kehittämisellä on myös suora yhteys asukkaan kokemukseen pyöräilyn turvallisuudesta. Pyöräilyn edistämistoimet myös vähentävät kevyen liikenteen väylillä tapahtuvia onnettomuuksia.

Ulkoilun näkökulmasta Rovaniemen pyörätiet vaativat kehittämistä muutamastakin eri näkökulmasta. Rovaniemelle on muodostettava poliittinen tahtotila pyöräteiden edistämisestä. Parhaillaan valmistelussa olevassa liikennesuunnitelmassa pyöräilyn rooliin tulee ottaa vahvasti kantaa strategisesta näkökulmasta. Pyöräilyn on tulevaisuuden liikkumismuoto, joka on myös Rovaniemen kestävä kehityksen ohjelman mukainen. Pyöräilyn edistämistoimet ovat myös moninkertaisesti edullisempia verrattuna autoilun tukemiseen. Määrärahoja tarvitaan, jotta Rovaniemen pyöräilyn olosuhteet saadaan kuntoon ja kulkutapaosuus kasvuun.

Strategisen työn rinnalla Rovaniemen olemassa olevat pyörätiet ja kevyenliikenteen väylät vaativat kohentamista. Varsinkin roudan aiheuttamia kuoppia ja railoja toivotaan paikattavan. Rovaniemen yhdyskuntatekniikan pyöräteiden kuntokartoituksen kautta tiedetään jo missä suurimmat kehittämistarpeet sijaitsevat. Myös uusille väylille on tarvetta varsinkin asuinalueilta keskustaan. Rovaniemen pyöräverkostoa tulisikin tarkastella kokonaisuutena ja löytää ”laatukäytävien” paikat, joita asukkaat käyttävät sekä työmatkapyöräilyyn että vapaa-ajalla. Esimerkiksi keskustasta Oikaraisen suuntaan on tarvetta pidemmälle lenkille. Myös esimerkiksi kantatie 79:n, Ranuantien ja Kuusamontien vartta poljetaan autojen seassa. Pyöräily kaiken kaikkiaan koetaan vaaralliseksi näillä alueilla, jolla on suora negatiivinen yhteys arkiliikuntaan.

Yksi tärkeä näkökulma on rullaluistelun ja -hiihdon tarpeiden huomioiminen suunnittelussa ja pinnoituksissa. Tarvetta on rullaluisteluun ja rullasuksihiihtoon osoitetulle, merkitylle ja kunnan puolesta soveltuvalla reiteillä, joka lakaistaan hiekasta ajoissa heti keväällä ja on pinnaltaan hyvässä kunnossa. Tulevien väylien rakentamisessa pinnoituksessa tulisi myös huomioida eri tavoilla liikkuvat tahot.

Ulkoilupalvelut

Selvityksessä mukaan kuntalaiset toivovat yhä edelleen lisää viittoja, opasteita ja taukopaikkoja ulkoilureittien varrelle. Olemassa olevien viittojen kunnostukseen tulisi panostaa ja koko viitoitusten verkosto käydä läpi. Tällä hetkellä viitat ovat kirjavasti toteutettuja. Viittojen läpikäymisen jälkeen reittien viitoitusten kehittämiseksi vaadittaisiin pitkän aikavälin suunnitelma, johon myös toteuttamisvastuut kirjataan. Hankkeen selvityksen perusteella myös tiedottaminen Rovaniemen ulkoilupaikoista sekä niiden markkinointi asukkaille vaatii terävöittämistä.

Ulkoilutyöryhmä ehdottaa, että yhtenä Rovaniemelle perustettavan ulkoilufoorumin tehtävänä olisi koota yhteen ja käydä läpi Rovaniemen informaatio ulkoilupaikoista (kartta- ja muiden ulkoilumateriaalien läpikäynti) ja pyrkiä yhtenäistämään tämä informaatio. Myös verkkosivujen osalta että päivittäminen on vähentynyt ja myös sähköinen tiedottaminen vaatii terävöittämistä.

Rovaniemen jokien hyödyntäminen ulkoilun näkökulmasta

Rovaniemellä on olemassa upea osittain hyödyntämätön voimavara ja ulkoilu- ja matkailuvaltti: Ounasjoki ja Kemijoki sekä niiden rannat ulkoilun näkökulmasta. Ulkoilun ja liikunnan näkökulmasta sekä itse joki että sen rannat ovat arvokas luonnonympäristö. Kesäkaudella joet tarjoavat upean veneily, harrastuskalastus tai esimerkiksi melontamahdollisuuden. Talven tullessa jokien jäät toimivat jäähiihdon, retki- ja matkaluistelijoiden, kävelijöiden ja esimerkiksi avantouimareiden ja potkukelkkailijoiden ulkoilupaikkana. Itse vesistön rinnalla vesistöjen ranta-alueiden potentiaali ulkoilupaikkana on mittaamaton. Kemi- ja Ounasjoen varsille on mahdollista luoda upein maisemin varustettu rantojen tuntumassa kulkeva reitti, joka toimii sekä asukkaille että matkailijoille upeana ulkoilukohteena Ounasvaaran rinnalla. Myös palveluille Kemijoen varressa on tarvetta sekä keskustan asukkaiden, Ounasvaaralla kävijöiden näkökulmasta että matkailijoiden näkökulmasta. Kemijoen varteen on suunniteltu Luonto- ja terveysliikuntakeskusta 10 vuotta. Rovaniemen vesiliikuntamahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja ulkoilupalveluiden monipuolistamiseksi tällainen kohde tarvitaan. Keskuksen avulla avantouinnin, melonnan ja erilaisten vuokrauspalvelujen ja tiedottamispalvelujen tarve täydentyisi.

Kemijoen varsi kuuluu myös alueeseen, jolle Rovaniemellä suunniteltu kansallisen kaupunkipuiston statuksen hakemista. Ympäristöministeriö voi myöntää luvan kaupunkimaisessa ympäristössä olevalle kaupunkipuiston perustamiselle, mikäli kaupunkipuiston kriteerit täyttyvät. Kaupunkipuistoja on tällä hetkellä Suomessa neljä: Porissa, Hämeenlinnassa, Heinolassa ja Hangossa. Rovaniemellä kansallisesta kaupunkipuistohankkeesta tehtiin valtuustoaloite ensimmäisen kerran jo vuonna 2006 ja valmistelun jälkeen kaupunginvaltuusto vuoden 2009 talousarvion käsittelyn yhteydessä päätti, että edellytykset kansallinen kaupunkipuiston perustamiselle selvitetään. Vuoden 2009 lopulla kaupunginhallitus nimesi tarveselvitystä varten ohjausryhmän. Kaupunkipuistohanke sisältyykin laadittavana olevaan Rovaniemen kaavoitusohjelmaan. Kansallisen kaupunkipuiston tarveselvitys laaditaan rinnan keskustan osayleiskaavan laatimisen sekä Kemijoen ranta-alueiden yleis- ja rakennussuunnittelun laatimisen kanssa. Tarveselvityksessä hyödynnetään osayleiskaavaa sekä Kemijoen ranta-alueen suunnittelussa tehtäviä selvityksiä.

Rovaniemellä on myös käynnistynyt Rovaniemen keskustan vetovoimaisuuden lisääminen -hanke ja kohteena on Kemijoen ranta-alueen suunnittelu välillä Arktikum–Kirkkolammenpuisto eli Kemijoen keskustan puoleinen ranta-alue. Suunnittelutyö ajoittuu aikajaksolle 1.4.2009–31.12.2010. Sulka II -hankkeen perusteella tätä potentiaalia tulisikin hyödyntää: asukkaat toivoivat selvityksen asukaskyselyssä lähellä keskustaa sijaitsevaa ulkoilureittiverkostoa kehitettävän ja myös keskusta-aluetta lähellä olevia puistoja toivottiin kehitettävän.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

- Arkiliikunta murroksessa -nousevat lajit Oulussa. Arkiliikuntaa edistävä elinympäristö. Hentilä, H-L. & Luoma, S. Rovaniemin yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Julkaisu AO C127, Rovaniemi 2007.
- Fogelholm, M., Paronen, O. & Miettinen, M. 2007. Liikunta -Hyvinvointipoliittinen mahdollisuus.
- Suomalaisen terveystuokunnan tila ja kehittyminen 2006. Sosiaali- ja terveystuokministeriön selvityksiä 2007:1. Helsinki.
- Rovaniemen ulkoiluolosuhteiden asukaskysely. Sulka II -hankkeen raportti. 2010. Suomen Latu ry.
- Kansallista liikuntaohjelmaa valmisteleva toimikunta. 2007. Liikunta valintojen virrassa. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:13.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006. Aikuisliikunta. SLU:n julkaisusarja 2006:6.
- Kohti kestäviä valintoja. Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi. Kansallinen kestävä kehityksen strategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2006:5.
- Hentilä, H-L. & Joki-Korpela, L. 2004. Liikunnan olosuhteet yhdyskuntasuunnittelussa ja kaavoitusprosessissa. Esiselvitys. Rovaniemin yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Yhdyskuntasuunnittelun laboratorio. Julkaisu AO B 25.
- Hentilä, H-L. & Joki-Korpela, L. 2005. Liikunta osaksi yhdyskuntasuunnittelua. Projektiraportti. Rovaniemin yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Yhdyskuntasuunnittelu.
- Liikuntaviraston tasa-arvosuunnitelma. Rovaniemin kaupungin liikuntavirasto. 2008.
- Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011. Opetusministeriö. Opetusministeriön julkaisuja 2008:45.
- Liikkuva ja hyvinvoiva Suomi 2010-luvulla. Ehdotus kansalliseksi liikuntaohjelmaksi julkisen ohjauksen näkökulmasta. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:17.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2007. Opetusministeriön julkaisuja 2009:6.
- Luoto, K. 2007. Liikuntaharrastusten luonnonvarojen kulutuksen arviointi MIPS -menetelmällä. Helsingin yliopisto.
- Lähiliikuntapaikkojen arviointitutkimus. 2007. Nuori Suomi ry:n julkaisusarja.
- Pelkonen, J. & Tyrväinen, L. 2005. Kaupunkiviheralueiden koetut arvot ja merkitys asukkaille Länsi-Vantaalla. Helsingin yliopisto. Metsäekologian laitos.
- Sievänen T. (toim.) 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. LVVI -tutkimus 1997–2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802, 2001. Vantaan tutkimuskeskus.
- Ulkoilumahdollisuudet Suomen kunnissa. SULKA I -projektin loppuraportti 2002. Suomen Latu ry.

Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinoista. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10.

Sähköiset lähteet

Kansanterveyslaki 2004. URL <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>>

Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Aikuisliikunta.
URL <http://www.slu.fi/@Bin/2548606/Liikuntatutkimus_aikuisliikunta_2009-2010.pdf>

Kunnan tarjoamien kuluttajapalveluiden turvallisuus – virkamiehen vastuu.
URL <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040075>>

Rovaniemen ikäohjelma vuoteen 2020 –ikäpoliittinen strategia. 2008.
URL <<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=d739894b-3401-48d5-891b-14f9f088a4f4> >

Rovaniemen kaavoitusohjelma 2009–2012.
URL <http://www.rovaniemi.fi/suomeksi/Palveluhakemisto/Kaavat_ ja_kiinteistot/Kaavoitus/Kaavoitusohjelma_2009-2012.iw3>

Rovaniemen maakuntakaava.
URL <http://www.lapinliitto.fi/c/document_library/get_file?folderId=18281&name=DLFE-971.pdf>

Rovaniemen matkailustrategia. 2006.
URL <<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=db00aa34-f4f0-40f6-8691-877f26ff0373>>

Rovaniemen kaupungin strategia. Luonnos.
URL <<http://rovaniemi.fi/includes/loader.aspx?id=f6a59dc7-289f-422d-8918-51f0a950ee06>>

Kestävän kehityksen linjaukset kunnissa ja Suomen Kuntaliitossa. Kuntaliiton hallitus 12.12.2001.
URL <http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;356;1987;67816>

Liikunta ja elinympäristö. URL <<http://www.Rovaniemi.fi/liikunnanolosuhteet/taustaa.html>>

Liikuntalaki 1998.
URL <http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1%3B29%3B351%3B536%3B31767%3B9019>

Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999. URL <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>>

Metsäntutkimuslaitos. Metsästä hyvinvointia -tutkimusohjelma.
URL <<http://www.metla.fi/ohjelma/hyv/>>

Liikuntapaikkatutkimus. 2008. Suomen Ladun TNS -gallupilta tilaama tutkimus.
URL <http://www.suomenlatu.fi/pdf/jarjesto/liikuntapaikat_tutkimus_01-2008.pdf>

Tyrväinen L., Silvennoinen H., Korpela K. & Ylen M. 2007. Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Metlan työraportteja 52:57–77.
URL <<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052.htm>>

Ulkoilufoorumin kannanotto 19.5.2005. URL <<http://suomenlatu.fi/?S0108>>

Ulkoilulaki 1973. URL <<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730606>>

Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista. Liite 2. 2008.
URL <<http://www.minedu.fi>>

Yhdistyneen Rovaniemen alueiden käytön strategia

URL < <http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=14ccf7c8-e413-4910-a6bb-28bb169a9c4e>>

LIITTEET

Liite 1. Rovaniemen ulkoilupaikat.

Nykytilaa on ulkokenttien osalta arvioitu asteikolla 1 erinomainen 2 hyvä 3 tyydyttävä 4 huono.

MAASTOLIIKUNTAPAIKAT	NYKYTILA	KEHITTÄMISEHDOTUS	TARKENNUS	VASTUUTAHO
Valaistu kuntorata/-latu			91,6	
Murolan kuntopolku / latu 3 km			3	RK, liik.pal.-TM
Anunlatu			1,5	RK, liik.pal.-TM
Auttin kuntopolku / latu			2,3	RK, liik.pal.-MK
Hirvaan kuntopoku / latu			1,6	RK, liik.pal.-MK
Jaatilan kuntopolku / latu			-	säätiö
Kivitaipaleen kuntopolku / latu			2,2	RK, liik.pal.-MK
Korkalovaaran kuntopolku / "kilpalatu" 5,5 km		Lisää maata	ei käytetä	RK, liik.pal.-TM
Kuolavaaran kuntopolku / latu			2,6	RK, liik.pal.-MK
Meltauksen kuntopolku / latu			1,9	RK, liik.pal.-MK
Murolan kuntopolku / latu 1 km			sis.edellisiin	
Murolan kuntopolku / latu 2 km			sis.edellisiin	
Nivankylän kuntopolku / latu			1,9	RK, liik.pal.-MK
Oikaraisen kuntopolku / latu			2,8	RK, liik.pal.-MK
Ounasvaara - Ounasrinteen kuntopolku / latu		pensoittuneet, veden syöpymiä, levennettävä	21	RK, liik.pal.-TM
Ounasvaara - Pöyliövaara reitti			sis.edellisiin	
Ounasvaara Isorakan lenkki		levennettävä, turistireitin risteys turvallisemmaksi	sis.edellisiin	
Ounasvaara Isorakka - Sierijärvi reitti			sis.edellisiin	
Ounasvaara Lassen latu		Profiilin muuttaminen. Selvitys sopivuudesta rullasuksiradaksi.	sis.edellisiin	
Ounasvaara Ounasrinne reitti			sis.edellisiin	

Ounasvaaran kilpaladut	Sisältää stadion alueen	YLÄ5: 5 metriä lisää, pajukot myrkyttävä, kallistukset, muutettava yhtymisen Lassen lenkkiin. Siltojen levitys, kurvien kallistus, opasteet, siltaprofiilien muutos - ovat liian jyrkkiä. Huoltorakennus, jossa pesu- ja pukeutumistilat, suksien ja muiden välineiden huoltotilat, kunnan ravintolatila katsojille. Nykyisen toimitsijarakennuksen sisätilat muutettava, sillä nykyisillä tiloilla ei ole käyttöä. Voidekokeilumäki korotettava, pysyvä ympärillä oleva aita stadionille ja kenttä muutettava monitoimikentäksi	7,2	RK, liik.pal.-TM
Pahtajan kuntopolku / latu			1,7	kunta
Perunkajärven kuntopolku / latu			1	MK
Pohtimolammen kuntorata / latu 3,5 km				säätiö, ei kunnossapitoa
Pöyliövaaran kuntopolku / latu			15	RK, liik.pal.-TM
Rautiosaaren kuntopolku / latu			1,9	RK, liik.pal.-MK
Saarenkylän ulkoilureittit (valaistu)			12	RK, liik.pal.-TM
Sinetän kuntopolku / latu			2,5	RK, liik.pal.-MK
Songan kuntopolku / latu			2	MK
Susivoudinpuiston kuntopolku / latu			0,9	RK, liik.pal.-TM
Syväsenvaara - Napapiiri reitti	Saarenkylän alueen reitistöön		sis. edellisiin	

Toramon kilpaladut	Ampumahiihtokeskus	Toimitsijarakennus saatettava loppuun, rakennusten peruskunnostus, ympäristö viihtyisemmäksi, rullahiihto-olosuhteiden parantaminen, jos alueelle asti tulisi pikitie	1,3	RK, liik.pal.-TM
Vanttauskosken kuntopolku / latu			1,8	RK, liik.pal.-MK
Vikajärven kuntopolku / latu			1,8	RK, liik.pal.-MK
Ylinamman kuntopolku / latu			1,7	RK, liik.pal.-MK
Ulkoilupolku / latu (valaisematon)			81,7	
Jokkavaara - Sierijärvi	Latupohja epätasainen ja pohjustamatta/käytön aloitus myöhästyy pitkälle talveen		33,4	RK, liik.pal.-TM
Keskuskentän latu			1	RK, liik.pal.-TM
Kirkkolammen latu			1	RK, liik.pal.-TM
Korkalovaaran kuntopolku / latu yhteensä			12,2	RK, liik.pal.-TM
Mäntyvaara - Sinettäjärvi			17,3	RK, liik.pal.-TM
Ounasvaaran Ylävitonen	kilpalatujen valaisematon osuus	Levitys: 5 metriä lisää, pajukot pois, kallistukset kuntoon, sillat leveämmiksi ja jyrkkyyttä vähemmäksi. Valaistus.	2,8	RK, liik.pal.-TM
Saarenkylän ulkoilureitit			10	RK, liik.pal.-TM
Toramon kilpaladut		Valaistus	4	RK, liik.pal.-TM

Hiihtoladut / latureitit			52,4	
Keskustan jääladut	Kelkkaparkin ja Jätkänkynttilän ohitus epämääräinen ja turvaton, muulla osuudella rantareitillä hiekkasten lumien auraukset ladulle ja jalankulku latu-uralla haittana	Kelkkaparkin ja Jätkänkynttilän ohitus rakennettuna omana reittipohjana rantaviivalle ja samoin tarvittaessa muullakin rantaosuudella	33,7	RK, liik.pal.-MK
Korkalovaara - Ylikylä 1 km	Käytössä 2011			
Murolan kuntopolku / latu 5 km	palvelusopimuksessa pituus 4 km		4	RK, liik.pal.-MK
Pohtimolammen ulkoilureitti-hiihtolatu			9,7	RK, liik.pal.-MK
Pöyliövaara - Kursunkijärvi hiihtolatu			5	RK, liik.pal.-MK
Luontopolut ja retkeilyreitit (luontopolut, retkeily- ja vaellusreitit)				
Jokkavaaran lenkki			20km	-
Joulupukin luontopolku				kunta
Koivusaaren luontopolku			2,5	kunta
Korkalovaaran luontopolku			2,5	kunta
Ounasvaaran luontopolku			4,4	kunta
Matkaluistelureitti, Luistelutiet / -polut				
Rullasuksi- / rullaluistelurata		Vaativa rata saataisiin, jos se tehtäisiin Lassen lenkin ja kelaajille ja luistelijoille hiihtostadionille helpompi rata		
Merkityt pyörätuolireitit				
Vaaranlampi				kunta
Puistolampi				kunta
Merkityt maastopyöräilyreitit	EI			

Merkityt melontareitit				
Rovaniemen melojien reitit				rekisteröity yhdistys
Merkityt veneilyreitit				
Sinettä-Keskusta-Alakorkalo-Olkkakoski				kunta
Merkityt ratsastusreitit	EI			
Merkityt pyöräilyreitit	EI			
Suunnistusalueet				
Hirvaan koulu	2009		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Hirvas	2009		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Jokkavaara	2006		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Kalliovaara	2000		1:12 500	rekisteröity yhdistys
Korkalovaara	2000		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Korkeavaara-Marjavaara	2001		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Koskenkylä	2000		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Kroopinpalo	2007		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Kurivaara	2008		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Kursungin rotko	2006		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Kursunkijärvi	2004		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Mäntyvaara	2007		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Nivavaara	2002		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Nuuksvaara	2008		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Oikarainen	2004		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Ounasrinne	2000		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Ounasvaara	2005		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Ounasvaara/Sprintti	2005		1:5 000	rekisteröity yhdistys
Pöykkölä	1991		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Pöyliöjärvi	2005		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Pöyliörakka	2003		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Pöyliövaara	2004		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Rantavitikka-Viirinkangas	1995		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Rautiosaari	1997		1:5 000	rekisteröity yhdistys
Rovaniemi	1995		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Saarenkylä	1996		1:10 000	rekisteröity yhdistys

Santavaara	2009		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Someroharju	2007		1:5 000	rekisteröity yhdistys
Syväsenvaara	1990		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Tuomivaara	2007		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Valajaskoski - Niskanperä	2008		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Vanttauskoski	2007		1:5 000	rekisteröity yhdistys
Vennivaara	2006		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Ylikylä	2002		1:10 000	rekisteröity yhdistys
Koulujen pihakartta	19 kpl v. 2001-2009		1:1 000-1:2 000	rekisteröity yhdistys
Ulkoilu- ja retkeilyalueet				
Napapiirin retkeilyalue				Metsähallitus
Matkailupalveluiden alue				
Napapiirin matkailualue				Kauppiasyhdistys/Rovaniemen kehitys
Maastohiihtokeskukset (ampumahiihtoalueet, kilpahiihtokeskukset, hiihtomaat)				
Ounasvaaran hiihtokeskus		Kokonaissuunnitelma		RK, liik.pal.
Toramon ampumahiihtoalue				RK, liik.pal.
Laskettelurinteet ja rinnehiihtokeskukset				
Ounasvaaran laskettelurinteet 5				osakeyhtiö
Hyppymäet		Aidattava koko alue, kunnan äänentoistolaitteet, Kokonaissuunnitelma		
Hyppymäki k-36				RK, liik.pal./OH
Hyppymäet k-25,k-15,k-7.5				RK, liik.pal./OH
Hyppymäki k-91	HS100, tornihissi 2009, betonirak. saneeraus 2010			RK, liik.pal./OH
Hyppymäki k-64				RK, liik.pal./OH

Kiipeilypaikat	EI			
Ampumaurheilupaikat (ampuma- ja jousiammuntaradat)				
Pahkamaan ampumarata				rekisteröity yhdistys
Toramon ampumarata				RK LP/OH/amp.urh.seurat
Ounasvaaran jousiampumarata		poistettu käytöstä - paikalle tulee urheiluopiston monitoimikenttä		RK, liik.pal./Lapin jousi
Pyöräilyradat, rullalautailu- ja luistelupuistot				
Antinpuiston Skatepuisto				RK, liik.pal./RVPS
Golfkentät				
Ounasvaaran golfpuisto				osakeyhtiö
Frisbeegolfradat	EI			
Lähipuistot				
Taajamametsät n. 400ha				RK
Matkailupalveluiden alue				
Ounasvaara		Kokonaissuunnitelma		
Luonnonsuojelualueet	EI			
Kansallispuistot	EI			
Erämaa-alueet	EI			
Valtion retkeilyalueet				
Napapiirin retkeilyalue (ei virallinen)				Metsähallitus
Virkistysmetsät n. 700 ha				-
Leiri- ja retkeilykeskukset				
Hirvikari				kunta /RK, nuor.palvelut
Leirikari				kunta /RK, nuor.palvelut
Veneilyn, soudun ja melonnan tukikohdat				
Kemijoen purjehduskeskus				RK, tekninen keskus
Ounaspaviljongin venesatama	86 venepaikkaa			RK, tekninen keskus
Lainaanrannan venesatama	31 venepaikkaa			RK, tekninen keskus

Lainaanrannan rantalaituri	34 laituripaikkaa			RK, tekninen keskus
Ylikylän laituripaikka	18 laituripaikkaa			RK, tekninen keskus
Keinuvuopajan laituripaikka	10 laituripaikka			RK, tekninen keskus
Tauko-, yöpymis- ja ruuanlaittopaikat				
Laavut n. 65 kpl				kunta/kyläyhdistys
Muut				
Mäntyvaaran ratsastuskenttä				-
Napapiirin ratsastuskeskus				osakeyhtiö
Ratsastushalli				rekisteröity yhdistys
Mäntyvaaran ravirata				rekisteröity yhdistys
MAAUIMALAT JA UIMARANNAT	NYKYTILA	KEHITTÄMISEHDOTUS	PITUUS	VASTUUTAHO
Maauimala		miksi urheiluopiston paikat ja tilat eivät ole tässä luettelossa?		
Kylpylä-uimahalli Vesihiisi, maauimala				
Uimarannat				
Ounaskosken uimaranta				RK, tekninen keskus
Ounaspaviljongin uimaranta				RK, tekninen keskus
Uimapaikat				
Alakorkalon uimapaikka				RK, tekninen keskus
Auttijärven uimapaikka				RK, tekninen keskus
Kaihuajärven uimapaikka				RK, tekninen keskus
Keinuvuopaja				RK, tekninen keskus
Lehtojärven uimapaikka				RK, tekninen keskus
Marraskosken uimapaikka				RK, tekninen keskus
Murolan uimapaikka				RK, tekninen keskus
Otvotien uimapaikka				RK, tekninen keskus
Paavalniemen uimapaikka				RK, tekninen keskus
Pasmajärven uimapaikka				RK, tekninen keskus
Puistolammen uimapaikka				RK, tekninen keskus
Rautiosaaren uimapaikka				RK, tekninen keskus
Salmijärven uimaranta				RK, tekninen keskus
Sinetän uimapaikka				RK, tekninen keskus

Tammanlaakson uimapaikka				RK, tekninen keskus
Vaaralan uimapaikka				RK, tekninen keskus
Vanttausjärven uimapaikka				RK, tekninen keskus
Vanttauskosken uimapaikka				RK, tekninen keskus
Väljoen uimapaikka				RK, tekninen keskus
Ylikylän uimapaikka				RK, tekninen keskus
Ylinamman uimapaikka				RK, tekninen keskus
Avantouintipaikat				
Kukanniemen avantouintipaikka	4, homevaurioinen korjauskelvoton rakennus, ei vesihuoltoa, syrjäinen sijainti/altis ilkeille, kevättulva ja jäidenlähtö uhkana rakenteille	Ounasvaaran Ladun hanke: uusi luonto- ja terveysliikuntakeskus Valionrantaan		rekisteröity yhdistys
Muurola				-
KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT JA PYÖRÄTIET	NYKYTILA	KEHITTÄMISEHDOTUS	PITUUS	VASTUUTAHO
Yhdistettyjä kävely- ja pyöriteitä			120	RK-TM, Ely-keskus
ULKOKENTÄT JA LÄHILIIKUNTAPAIKAT	NYKYTILA	KEHITTÄMISEHDOTUS	TARKENNUS	VASTUUTAHO
Lähiliikuntapaikat				
Alakorkalon skeittiramppi				-
Hirvaan skeittiramppi				-
Jätkänkynttilänsillan ramppi				-
Meltauksen skeittiramppi				-
Murolan skeittiramppi				-
Nivankylän skeittiramppi				-
Nivavaaran skeittiramppi				-
Puistolammen skeittiramppi				-
Sinetän skeittiramppi	purettu, uusi ramppi 2010?			-
Syväsenvaaran skeittiramppi				-

Tapionkylän skeittiramppi				-
Keskuskentän lähiliikuntapaikka	1kpl pienpeliareena, kuntoiluvälinealue (2010)			RK, liik.pal.
Napapiirin yläasteen lähiliikuntapaikka	1kpl pienpeliareena (2010)			RK, liik.pal.
Ounashallin lähiliikuntapaikka	2kpl. pienpeliareena (2006), kuntoiluvälinealue (2010)			kunta/urheiluopsisto,RK, liik.pal.
Saarenkylän koulun lähiliikuntapaikka	hiekkatekonurmi alustainen kaukalo varusteineen 2008- 2009			RK, liik.pal.
Susivoudinpuiston lähiliikuntapaikka	1kpl pienpeliareena (2010)			RK, liik.pal.
Hirvaan lähiliikuntapaikka	kunto- ja leikkikalusteita, 2			RK, puistot
Kaikille avoimet urheilukentät				
Keskusurheilukenttä	8240m2, tekonurmi Saltex 2009			RK, liik.pal.
Misin urheilukenttä				-
Muurolan urheilukenttä	4860m2, luonnonnurmi A3			RK, liik.pal.
Pekkalän urheilukenttä				-
Perunkajärven urheilukenttä				-
Rautiosaaren urheilukenttä	2016m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Saarenkylän heittopaikka-alue	4840m2, luonnonnurmi A1			RK, liik.pal.
Saarenkylän urheilukenttä	7848m2, tekonurmi Saltex 2002			RK, liik.pal.

Ylinamman urheilukenttä				yksityinen
Ounashallin kenttä	5529m2, tekonurmi Mondo 2008 (jalkapallohalli)			RK, liik.pal.
Koripallokentät	El, ks. yhdistelmäkent.			
Lentopallokentät	El, ks. yhdistelmäkent.			
Beachvolleykentät				
Alakorkalon beachvolleykenttä				-
Beachvolleykenttä, jäämerentie				-
Muurolan beachvolleykenttä				-
Norvajärven beachvolleykenttä				-
Oikaraisen beachvolleykenttä				-
Otvotien beachvolleykenttä				-
Ounaspaviljongin beachvolleykentät				-
Paavalniemen beachvolleykenttä				-
Perunkajärven beachvolleykenttä				-
Puistolammen beachvolleykenttä				-
Sinetän beachvolleykenttä				-
Vaaralan beachvolleykenttä				-
Eri kokoiset pallokentät				
Hirvaan koulun pallokenttä	2800m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Kivikaudentien pallokenttä	6000m2, luonnonnurmi A1			RK, liik.pal.
Konttisen kenttä	2000 m ² , kivituhka, 2	sisältyy Ranta-alueen kehittäishankkeeseen		RK, puistot
Korkalovaaran koulun kenttä				koulu?
Meltauksen pallokenttä	6000m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Mäntyvaaran pallokentät	46500m2, luonnonnurmi A1			RK, liik.pal.
Narkauksen pallokenttä				-
Nivankylän pallokenttä	3680m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Ounasjoentien pallokenttä	4950m2, kivituhka			RK, liik.pal.

Patokosken pallokenttä				-
Puistolammen pallokenttä 2	2400m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Puistolammen pallokenttä1	10800m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Rinteenkenttä	6500m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Saaren koulun pallokenttä	1800m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Sinetän pallokenttä	6000m2, kivituhka			RK, liik.pal.
Susivoudin puiston pallokenttä 1	6572m2, luonnonnurmi A1			RK, liik.pal.
Susivoudinpuiston pallokenttä 2	10640m2, luonnonnurmi A1			RK, liik.pal.
Vaaranlammen koulun kenttä				koulu?
Vanttauskosken koulun pallokenttä				koulu?
Kaikille avoimet pesäpallokentät	El, ks. yhdistelmäkent.			
Kaikille avoimet tenniskentät				
Antinpuiston tenniskentät 5 kpl	2kpl hiekkatekonurmi, 3kpl massapäällyste			RK, liik.pal./RVPS
Ounaskosken tenniskenttä				RK
Rinteen tenniskentät				RK, liik.pal.
Sairaalan tenniskenttä				-
Luistelukentät, jääkiekkokaukalot, tekojää, jääkentät yms.				
Alakorkalon jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 800m2			RK, liik.pal.
Hirvaan jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m2			RK, liik.pal.
Kivitaipaleen jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m2			RK, liik.pal.
Korkalovaaran pallokenttä	vapaaluistelualue 9000m2			RK, liik.pal.

Koskenkylän jääkiekkokaukalo (minirata)	vapaaluistelualue 800m ²			RK, liik.pal.
Lapinaukean jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 6000m ² (poistuu käytöstä 2010-luvulla)			RK, liik.pal.
Lohinivan jääkiekkokaukalo				rekisteröity yhdistys
Meltauksen jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Muurolan jääkiekkokaukalo				RK, liik.pal.
Napapiirin yläasteen kaukalo	vapaaluistelualue 5000m ²			RK, liik.pal.
Narkauksen jääkiekkokaukalo (minirata)				kunta
Nivankylän jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Oikaraisen jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Paavalniemen jääkiekkokaukalo (minirata)	vapaaluistelualue 800m ²			RK, liik.pal.
Puistolammen luistelukenttä	kunto huono, on nyt jalkapallokentän parkkipaikalla			RK
Pöykkölän jääkiekkokenttä (minirata), Haaralantie	2400 m ² , kivituhka			PRK, liik.pal
Rautiosaaren jääkiekkokaukalo (minirata)	vapaaluistelualue 800m ²			RK, liik.pal.
Rommelin kentän kaukalo	vapaaluistelualue 5200m ²			RK, liik.pal.
Saaren koulun jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1400m ²			RK, liik.pal.
Sinetän jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Someroharjun jääkiekkokaukalo				puolustusvoimat

Susivoudin puiston kaukalo	vapaaluistelualue 4200m ²			RK, liik.pal.
Syväsenvaaran koulun jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 4000m ²			RK, liik.pal.
Tapion jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 800m ²			RK, liik.pal.
Vanttauskosken jääkiekkokaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Vikajärven kaukalo	vapaaluistelualue 1200m ²			RK, liik.pal.
Ylikylän kaukalo	vapaaluistelualue 1800m ²			RK, liik.pal.
Ylinamman jääkiekkokaukalo				yksityinen
Kaikille avoimet yhdistelmäkentät				
Aatenpuisto, Päivänkierto	1000 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Ahopuiston pallokenttä, Jäniksenpolku	2460 m ² , kivituhka, 2	kunnostus v. 2010		RK, puistot
Alakorkalon koulun pallokenttä	4608m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Havupolun kenttä	550 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Heinäpolun luistelukenttä	610 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Hirvaan koulun pallokenttä				koulu ?
Häkinrinteen kenttä	420 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Imarinpuiston kenttä, Puolukkapolku	727 m ² , kivituhka, 4, routii			RK, puistot
Isoäidintien puistokenttä	336 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Kaijanpalon puistokenttä	2800m ² , luonnonnurmi A3			Roi kpi
Kiekeröpuiston kenttä	2418 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Kihlakankaan puistokenttä	657 m ² , kivituhka, 3			RK, puistot
Kirkkolammenpuiston kenttä	2510 m ² , kivituhka, 1			RK, puistot
Kivalonpuiston kenttä	1144 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Kiviniementien kenttä	903 m ² , sora, 3			RK, puistot
Korkalovaaran pallokenttä	12600m ² , kivituhka			RK, liik.pal.

Koskenkylän koulun pallokenttä	1344m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Kuukkelintien pallokenttä	730 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Kylätien puistokenttä	600 m ² , kivituhka, 1			RK, puistot
Lammashaan pallokenttä	1800 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Lankkutien puistokenttä	500 m ² , sora, 3, laajennetaan ja korjataan v. 2010			RK, puistot
Lapinaukean kenttä	7440m ² , kivituhka (poistuu käytöstä 2010-luvulla)			RK, liik.pal.
Lehtojärven pallokenttä				-
Litviikinpuiston kenttä, Koukkukuja	1782 m ² , sora, 2			RK, puistot
Lompolontien pallokenttä	875 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Luironpuiston pallokenttä	1511 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Mellakujan pallokenttä	800 m ² , sora, 4			RK, puistot
Metsäkukkarinteen kenttä	325 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Mikonkadun pallokenttä	4500m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Myllykentäntien kenttä	1200 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Napapiirin yläasteen pallokenttä	6050m ² , kivituhka, 2			RK, liik.pal.
Niemelänpuiston kenttä	792 m ² , kivituhka, 1			RK, puistot
Nirpantien kenttä	2240 m ² , sora, 4			RK, puistot
Nivavaaran koulun pallokenttä	2200m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Norvajärven pallokenttä				-
Oikaraisen koulun pallokenttä	3864m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Ounaskosken koulun kenttä				koulu?
Ounasrinteen koulun kenttä				koulu?
Ounasrinteen pallokenttä, Suopunki	6000m ² , kivituhka, 3			RK, liik.pal.
Ounasrinteentien kenttä	1140 m ² , sora, 4			RK, puistot
Paavalniemen pallokenttä	2240m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Paimenpuiston kenttä, Ahkiomaantie	1260 m ² , sora, 4			RK, puistot
Palorinteen puistokenttä	820 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Pirttikosken pallokenttä				-

Pullinpuiston pallokenttä	1260 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Raanionkankaan puistokenttä	480 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Rautiosaaren koulun pallokenttä	2016m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Rautiosaaren uimarannan kenttä	5529m ² , luonnon nurmi A3			RK, liik.pal.
Rekimatkan kenttä	1372 m ² , sora, 4			RK, puistot
Rommelin kenttä	8400m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Saverikkopuiston pallokenttä, Printtivaarantie	1260 m ² , sora, 2	laajennustarve		RK, puistot
Sortteerinpuiston pallokenttä, Vonkamiehentie	1944 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Suokortteen kenttä	1080 m ² , sora, 2			RK, puistot
Suostokujan puistokenttä	468 m ² , sora, 4, kapea			RK, puistot
Susivoudinpuiston kenttä	7700m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Syväsenvaaran koulun pallokenttä	4950m ² , hiekkatekonurmi 1988			RK, liik.pal.
Tervasrinteen puistokenttä	277 m ² , kivituhka, 2			RK, puistot
Tiiliruukinpuiston kenttä, Pallarintie	1400 m ² , kivituhka, 1	kunnostettu v. 2009		RK, puistot
Tuulenskaadon kenttä	3300 m ² , sora, 3	peruskorjaussuunn. v. 2010		RK, puistot
Vanhantorin kenttä	1800 m ² , kivituhka, 1			RK, puistot
Viirinkankaan koulun kenttä				-
Vikajärven jääkiekkokaukalo, pallokenttä	vapaaluistelualue 1200m ² , Pallokenttä: 2400m ² , kivituhka			RK, liik.pal.
Vuopajantien kenttä	448 m ² , sora, 4			RK, puistot
Ylikylän koulun pallokenttä	3800m ² , kivituhka			RK, liik.pal.

RK - Rovaniemen kaupunki

TM - telamaasturi

MK - moottorikelkka

Leikkipaikkoja ei ole merkitty taulukkoon